

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΕ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1996

ΑΡΙΘ. 9

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Μνήμη τῶν ἁγίων Μάρθας καὶ Μαρίας, ἀδελφῶν τοῦ Λαζάρου. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα Μεγάλης Ἑβδομάδος. — Μητρ. Σύρου Δωροθέου, 60ετηρὶς εὐρέσεως εἰκόνος τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐν Ἐρμούπολει Σύρου. — Ἰω. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Στὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου καὶ στὰ ἴχνη τῆς ἁγίας Φιλοθέης. — Εὐτυχίας Γιαννουλάκη, Τέταρτος κόσμος: ὁ κοινωνικὸς ἀποκλεισμός. — Ἀρχιμ. Χρυσ. Π. Ἀβαγιανοῦ, Ὁ ἱ. Χρυσόστομος καὶ ἡ χριστιανικὴ οἰκογένεια. — Αἰδεσιμολ. π. Ἀστερίου Γεροστέργιου, Προσκυνηματικὴ ἐπίσκεψη στὴν ΚΠολη καὶ τὴ Μικρὰ Ἀσία. — Ἀθαν. Γ. Μελισσάρη, Γέρον Παΐσιος. Τὸ γέννημα τῆς Κατπαδοκίας. — Φς, Τὸ βιβλίον. — Νικ. Κ. Δρατσέλλα, Ἡ ἸΔ' Κατήχησις πρὸς φωτιζομένους. — Μ. Μελ., Ἐπίκαιρα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλέφωνο
72.10.734 • Προϊστάμενος Τυπο-
γραφείου: Σωκράτης Μαυρογόνα-
τος, Ἡπείρου 132 — Πέραμα.

Μνήμη τῶν ἁγίων Μάρθας καὶ Μαρίας ἀδελφῶν τοῦ Λαζάρου.

Τὴν 4η Ἰουνίου ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴ μνήμη τῶν ἁγίων Μάρθας καὶ Μαρίας, ἀδελφῶν τοῦ Λαζάρου. Γι' αὐτὲς οἱ εὐαγγελιστὲς Λουκᾶς καὶ Ἰωάννης μᾶς δίδουν μερικὲς πληροφορίες:

Ὅταν ὁ Ἰησοῦς μετέβη στὴν οἰκία τους, ἡ μὲν Μάρθα «ὑπεδέξατο αὐτὸν» καὶ «περιεσπάτο περὶ πολλὴν διακονίαν», μεριμνῶσα καὶ τυρβάζουσα «περὶ πολλά», ἡ δὲ Μαρία «παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ», ἐκλέξασα, κατὰ τὴ διαβεβαίωσι τοῦ Κυρίου, «τὴν ἀγαθὴν μερίδα» (Λουκ. ι' 39-42). Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁ Ὁριγένης διετύπωσε τὸ συνήθως λεγόμενο, ὅτι «σύμβολόν ἐστι Μαρία μὲν τοῦ θεωρητικοῦ βίου, Μάρθα δὲ τοῦ πρακτικοῦ».

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης τονίζει ὅτι «ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον» (Ἰω. ια' 5). Ὁ ἴδιος εὐαγγελιστὴς καθιστᾷ σαφὲς ὅτι τὸ πρακτικὸ ἐνδιαφέρον τῆς Μάρθας, γιὰ νὰ φιλοξενηθῇ ὁ Ἰησοῦς ὅσον τὸ δυνατόν καλύτερον, ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ζωντανῆς πίστεώς της σ' Αὐτὸν ὡς τὸν Χριστὸ καὶ Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ, μιλώντας γιὰ τὸν νεκρὸ ἀδελφὸ τῆς Λάζαρο, λέγει πρὸς τὸν Ἰησοῦ: «Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δώσει Σοι ὁ Θεός» (Ἰω. ια' 21-22). Τότε ὁ Ἰησοῦς, βραβεύοντας τὴν βαθειὰ πίστι τῆς Μάρθας, ἀποκαλύπτει εἰς αὐτὴν μίαν ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες χριστιανικὲς ἀλήθειες. Τῆς εἶπεν: «Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο;» (Ἰω. ια' 25). Ἡ ἀπάντησις τῆς Μάρθας, — ποῦ ἀποκαλύπτεται ὅτι, πέραν ἀπὸ τὰ συνήθως ἀναφερόμενα πρακτικὰ της χαρίσματα, ἦταν προικισμένη καὶ μὲ θησαυροὺς πνευματικῆς θεωρίας καὶ ἀταλαντεύτου πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ—, εἶναι εὐγλωττὴ καὶ χαρακτηριστικὴ: «Κύριε, ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι Σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος» (Ἰω. ια' 27).

Ὁ ἴδιος εὐαγγελιστὴς ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὸ δεῖπνον, ποῦ ἔγινε στὴν Βηθανία, μετὰ τὴν ἀνάστασι τοῦ Λαζάρου, «ἡ Μαρία, λαβοῦσα λίτρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας Αὐτοῦ» (Ἰω. ιβ' 3· πρὸβλ. Ματθ. κοτ' 6 καὶ Μάρκ. ιδ' 3). Ὁ ρωμαιοκαθολικὸς Καθηγητὴς Johann Michl (Μόναχον), συμφωνῶν πρὸς τὴν ὀρθόδοξη ἐρμηνευτικὴ παράδοσι, ἔ-

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΜΕΡΟΣ Β'

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

Καὶ οἱ ἀμφισβητῆται πάσης ἐποχῆς —καὶ τῶν ἡμερῶν μας— θὰ ἤθελαν, ἂν μποροῦσαν, νὰ Τὸν ξανασταυρώσουν. Δὲν ἀνέχονται τὴν «δεσποτείαν Του ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ». Τοὺς ἐνοχλεῖ ὁ χριστιανισμὸς ποὺ δὲν ἐσβήσῃ ἐπὶ τόσους αἰῶνας, ἡ Ἐκκλησία ποὺ ἔχει πολὺν λαὸν νὰ συμπορεύεται ὀπίσω αὐτῆς, ὁ Ἰερὸς Κλῆρος καὶ ὁ πιστὸς καὶ εὐσεβὴς λαὸς τοῦ Κυρίου ποὺ δὲν γίνονται ὑποχέιροι τῶν. Εἴτε ὅμως τὸ θέλουν εἴτε ὄχι, αὐτὴ ἡ παρουσία τοῦ χριστιανισμοῦ, τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ πλήθους τῶν πιστῶν, φωνάζει, δύο χιλιάδες χρόνια τώρα, πρὸς πάσαν κατευθυνσιν, μὲ τὴν φωνὴν Αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἀποκαλύψεως: «ἐγενόμην νεκρὸς, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας».

Καὶ εἶναι πράγματι ζωντανὸς ὁ Χριστὸς στὴν ζωὴν τοῦ κόσμου. Ζῆ στὶς καρδιὰς αὐτῶν ποὺ ἀσπάζονται σήμερα τὸν Σταυρὸν Του καὶ βρέχουν μὲ δάκρυα τοὺς τύπους τῶν ἡλῶν Του. Ἄλλὰ ζῆ —καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ περίεργον— στὴ συνείδησι καὶ αὐτῶν ποὺ Τὸν πολεμοῦν. Διότι δὲν καταδιώκει κανεὶς ποτὲ κανένα νεκρὸν. Δὲν φοβάται κανεὶς κάποιον ποὺ ξέρει πὼς δὲν ὑπάρχει. Τὸ ξέρουν λοιπὸν καὶ τὸ αἰσθάνονται

πὼς ζῆ ὁ Χριστὸς, καὶ ἐπηρεάζει καὶ κατευθύνει πολλοὺς. Καὶ γι' αὐτὸ Τὸν πολεμοῦν.

Καὶ ἀφοῦ Ἐκεῖνος ζῆ, δὲν θὰ μπορέσουν παρὰ νὰ παραδεχθῶν κάποτε τὴν ἡττάν τους· καὶ νὰ ὁμολογήσουν, σὰν τὸν Ἰουλιανὸν τὸν Παραβάτην, τὸ «νενίκηκας, Γαλιλαίε», διὰ νὰ ἀποδειχθῇ καὶ πάλιν ἀληθινὸς ὁ λόγος· «ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν». Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ. Καὶ βασιλεύει. «Καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος».

3. Ἄλλὰ θὰ προσθέσωμεν μίαν ἀκόμη ἀπόδειξιν ὅτι «δύναμις Θεοῦ ἐστίν» ὁ Ἐσταυρωμένος Κύριός μας. Θὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τὰς κατακτήσεις τοῦ Ἐσταυρωμένου.

Ἐνῷ ἀκόμη ὁ Χριστὸς διέρχεται τὰς ὥρας τοῦ μαρτυρίου ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν, δίπλα Του συμβαίνει κάτι ἀπίθανον. Ἐνας ληστής συγκινεῖται! Μαλάσσεται ἡ καρδιά του. Πιστεῖεὶ στὸν Χριστόν· καὶ ἀναφωνεῖ· «μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου».

Καὶ κάτω ἀπὸ τὸν Σταυρὸν ἄλλη ἀπροσδόκητος ἔλξις καὶ κατάκτησις τοῦ Ἐσταυρωμένου. Ὁ ρωμαῖος ἐκατόνταρχος, ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν σταυρωτῶν, συγκλονίζεται ἀπὸ ὅσα ἐγίναν τὴν στιγμὴν ποὺ ὁ Κύριος «παρέδωκε τὸ πνεῦμά» Του εἰς τὸν Οὐράνιον Πατέ-

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 147 τοῦ ὑπ' ἀρ 8 τεύχους.

χει τονίσει ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ στηριχθῇ στὴν *Καινὴ Διαθήκη* τὸ νὰ ταυτίζεται ἡ Μαρία εἴτε πρὸς τὴν ἀμαρτωλὴ γυναῖκα ποὺ ἄλειψε τὰ πόδια τοῦ Κυρίου μὲ τὸ μῦρο (Λουκ. ζ' 36 ἐξ.), ὅπως νόμισαν μερικοὶ ἤδη ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Τερτυλλιανοῦ, εἴτε πρὸς τὴν Μαρία τὴν Μαγδαληνὴν, ὅπως φαντάζονται πολλοὶ στὴν Δύσι ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ πάπα Γρηγορίου τοῦ Μεγάλου ἕως σήμερα.

Συμφώνως πρὸς δυτικὴ παράδοσι οἱ δύο ἀδελφές καὶ ὁ ἀναστὰς Λάζαρος ἦλθαν μαζὶ στὴν Προβηγγία. Μάλιστα γίνεται λόγος περὶ ὑπάρξεως τάφου τῆς Μάρθας στὴν Ταγασκον. (Ἀνατολικὴ παράδοσις ὁμιλεῖ περὶ τάφου τοῦ Λαζάρου στὸ Κίτιο τῆς Κύπρου, ὅπου τὸν 9ον αἰῶνα βρέθηκαν καὶ λείψανά του).

Τὸ παράδειγμα τῶν ἁγίων ἀδελφῶν Μάρθας καὶ Μαρίας, ποὺ ἐξεδήλωναν μὲ διαφορετικὸν τρόπο τὴν ἰδίαν πίστι, ἀφοσίωσι καὶ ἀγάπῃ τους πρὸς

τὸν Κύριο, μᾶς διδάσκει ὅτι δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε τὸ ὀρθόδοξο ἰδεῶδες τῆς ἐνότητος μέσα στὴν ποικιλομορφία καὶ νὰ ἀκρωτηριάσωμε τὴν χριστιανικὴν πίστι καὶ ζωὴν πάνω στὴν προκρούστεια κλίνη τῶν ὑποκειμενικῶν μας προτιμήσεων. Πρὸ 13 καὶ πλέον ἐτῶν ἀπὸ τὸν ἱ. ἄμβωνα τοῦ Ἱ. Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν ὁ γράφων εἶχε τονίσει: «Ἐφ' ὅσον οἱ Χριστιανοὶ δὲν εἶναι ὁμοίωσχημα καὶ ἰσομεγέθη τοῦβλα, ἀλλ' ἀνεπανάληπτες προσωπικὲς ἀτομικότητες· ἐφ' ὅσον κατὰ τὶς θεόπνευστες "Παροιμίες", "ὥσπερ οὐκ ὅμοια πρόσωπα προσώποις, οὕτως οὐδὲ αἱ διάνοιαι τῶν ἀνθρώπων" (Παροιμ. κζ' 19), ἀπαιτεῖται νὰ "κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης" (Ἐβρ. ι' 24) καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπωμε στὶς προσωπικὲς ἰδιοτυπίαις ἢ ἰδιορρυθμίαις μας νὰ διασποῦν τὴν χριστιανικὴν ἐνότητα».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ρα' πιστεύει και εκείνος' όμολογεί ότι «όντας ό άνθρωπος ούτος *δίκαιος ήν*» (Λουκ. κγ' 47). Και δέν σταματᾶ μόνον εις την άναγνώρισιν της άθωότητος και της αγιότητος Του' αλλά προχωρεί αποφασιστικά και εις την διακηρύξιν της θεότητος Του' και λέγει' «άληθώς ό άνθρωπος ούτος *υιός ήν Θεοῦ*» (Μάρκ. ιε' 39).

Και δέν τὸ λέγει μόνος του. Τὸ επαναλαμβάνουν «και οί μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ιδόντες τὸν σεισμόν και τὰ γενόμενα» (Ματθ. κζ' 54). Ἄλλα δέν μένουν άσυγκίνητοι «και πάντες οί συμπαραγενομένοι όχλοι», οί όποιοι, «θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες έαυτῶν τὰ στήθη ύπέστρεφον» συγκλονισμένοι (Λουκ. κγ' 48).

Ἄπὸ τὴν ὥραν εκείνην, ποίος μπορεῖ νὰ ἀπαριθμήσῃ τὰς πνευματικὰς κατακτήσεις τοῦ Ἐσταυρωμένου; Συνέβη αὐτὸ πὸ ὁ Ἰδιος εἶχε προείπει' «καγῶ, ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς έμαυτὸν» (Ἰω. ιβ' 32).

Διερωτάσθε, τί εἶναι εκείνο πὸ ἐλκύει πολλούς, και δὴ και ἐκλεκτούς, πρὸς Αὐτόν;

Στέμμα δέν ἔχει ὁ Ἐσταυρωμένος, διὰ νὰ ἐλκύσῃ μετὴν λάμπιν του. Ἄντὶ στέμματος φορεῖ τὸν *ἀκάνθινον στέφανον* — πὸ ἄσφαλῶς δέν εἶναι ἐλκυστικός.

Σκήπτρον βασιλικὸν δέν κρατεῖ, διὰ νὰ τονίξῃ τὴν δύναμιν και τὴν ἐξουσίαν Του. Ἐνα *καλάμι* ἔθεσαν εἰρωνικῶς στὰ χέρια Του, διὰ νὰ Τὸν ἐμπαιξοῦν. Οὐτε *πορφύραν* φορεῖ, ὅπως οί βασιλεῖς και οί μεγάλοι και οί ἰσχυροὶ τῆς γῆς. Τὸν ἐνέδυσαν *χλαμύδα κοκκίνην*, πὸ τὴν ἐπορφύρωσεν ἀκόμη περισσότερο μετὸ αἱμά Του.

Οὔτε ζητωκραυγὰς ἀκούει και ἐπευφημίας τοῦ πλήθους. Ἄλλὰ ἀκούει ἀναθέματα και κατάρας και τὴν κραυγὴν «σταυρωθήτω»! Και δέχεται ὡς τιμὰς τοὺς ἐμπαιγμούς, τοὺς ἐμπυσομούς, τὰ ραπίσματα και κολαφίσματα!

Και ὅμως, παρὰ ταῦτα, ἐλκύει και σαγηνεύει, και γίνεται τὸ κέντρον τῆς λατρείας και τῆς πίστεως ἑκατομμυρίων ψυχῶν και καρδιῶν πὸ διαβλέπουν κάτω ἀπὸ αὐτὰ τὴν θεϊκὴν Του ἀκτινοβολίαν' και Τὸν ἀποδέχονται ὡς Θεὸν και Σωτῆρα τοῦ κόσμου — «ἐνανθρωπήσαντα, σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, και παθόντα, και ταφέντα, και ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ *κατὰ τὰς Γραφάς*».

Ὅμολογουμένως, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί' «ὁ λόγος ὁ τοῦ Σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ *σωζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστὶ*».

Τοῦτο τὸ τελευταῖον, ἡ ἐπίδρασις και ἡ δύναμις τοῦ Σταυροῦ και τοῦ Ἐσταυρωμένου «*τοῖς σωζομένοις*» (σ' αὐτοὺς πὸ βαδίζον τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας) εἶναι ἀνυπολόγιστος και ἀνεκτίμητος.

Κάθε χριστιανὸς ἔρχεται ὥρα πὸ ὑποφέρει ἀπὸ

διάφορες στενοχωρίες πὸ ὑπάρχουν εις τὴν ζωὴν. Ἐρχονται περιστάσεις πὸ καλούμεθα νὰ σηκώσωμεν και ἡμεῖς τὸν σταυρὸν μας' νὰ ἀναβῶμεν και ἡμεῖς κάποιον Γολγοθᾶν. Περνοῦμε διάφορες θλίψεις και δοκιμασίες. Δοκιμάζομεν πικρίας και πόνους, ἴσως και μεγαλύτερας συμφοράς. Και ἀποζητοῦμε βοήθειαν ἐξ ὑψους, διὰ νὰ ὑπάρξῃ διέξοδος' λύσις τῶν προβλημάτων και ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, τὸ ἄγχος.

Εἰς τὰς περιστάσεις αὐτὰς ἡμεῖς «ἔχομεν ἀρχιερέα (και Σωτῆρα, τὸν Χριστὸν) δυνάμενον συμπαθεῖσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν» (Ἐβρ. δ' 15). Ἐχομεν βοηθὸν μέγαν, πὸ ἐγνώρισεν ὁ Ἰδιος τὸν πόνον εις τὸ ἀποκορύφωμά του, διότι ἐδοκίμασε τὰς ὁδύνας τοῦ Σταυροῦ. Δέν εἴμεθα ἀβοήθητοι. Δέν εἴμεθα μόνοι. Οὔτε ἄοπλοι. Εἶναι πανίσχυρον ὄπλον ἡ πίστις μας. Μᾶς ὀδηγεῖ νὰ γονατίσωμεν ἐνώπιον τοῦ Ἐσταυρωμένου και νὰ «προσέλθωμεν μετὰ παρησίαις τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον και χάριν εὖρωμεν εις εὐκαιρον βοήθειαν» (αὐτ. 16). Και εἶναι ἄπειρες οί περιπτώσεις πὸ ἀπὸ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου ἀπέρρευσε βοήθεια και χάρις και ἔλεος εις τοὺς προστρέχοντας εις αὐτὸν διὰ νὰ ἀντλήσουν «*δύναμιν Θεοῦ*» ἐν ὥρᾳ θλίψεως και κινδύνου.

Και σὺ, ἁμαρτωλὲ ἄνθρωπε, πὸ σὲ βαρύνει ὅ,τιδήποτε εις τὴν συνείδησιν, μὴ παραλείψῃς νὰ καταφύγῃς εις τὸν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ κρεμάμενον Σωτῆρά μας. Εἶναι «ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου». «Ἐάν τις ἁμάρτη παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον' και αὐτὸς ἰλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν» (Α' Ἰω. β' 1). Ἄπὸ τὰ μεγαλύτερα δὲ θαύματα πὸ φανερώνουν ὅτι «*δύναμις Θεοῦ ἐστὶ*» ἢ ἐκ τοῦ Σταυροῦ πηγάζουσα θεία χάρις, εἶναι ἡ μετάνοια και ἡ ἐπιστροφή και διόρθωσις αὐτῶν πὸ ἐνεπλάκησαν εις τὰ δίκτυα τῶν παθῶν τῆς ἁμαρτίας.

Διὰ τοῦτο ὅλοι, αὐτὴν τὴν ἁγίαν Ἡμέραν, ὡς ἄνθρωποι ἀδύναμοι και ἁμαρτωλοί, πὸ ὅμως λατρεύομεν και προσκυνοῦμεν τὸν Ἐσταυρωμένον ὡς Κύριον και Θεὸν μας, ἃς στραφῶμεν πρὸς Αὐτόν, μετὸ ὅλην τὴν κατάνυξιν τῆς ψυχῆς και τῆς καρδιάς μας, και ἃς τοῦ εἴπωμεν'

«Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ
και τοῦ θανάτου λύσας τὴν δύναμιν
και ἐξαλείψας ὡς Θεὸς
τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον, Κύριε,
ληστοῦ τὴν μετάνοιαν
και ἡμῖν παράσχου, μόνε φιλόανθρωπε,
τοῖς πιστεῖ λατρεύουσι,
Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, και βοῶσί σοι'
*Μνήσθητι και ἡμῶν, Σωτήρ,
ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου*». Ἀμήν.

Ἐξηκονταετηρὶς εὐρέσεως τῆς εἰκόνης τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου (25 Μαΐου 1936-1996)

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου κ. ΔΩΡΟΘΕΟΥ

Ἐξήντα χρόνια συμπληρώθηκαν ἐφέτος ἀπὸ τὴ θαυμαστὴ εὐρεση τῆς εἰκόνης τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου στὴ θέση Βαπόρια στὴν Ἐρμούπολη τῆς Σύρου. Εἶναι θαυμαστὸ τὸ γεγονός ὅτι στὰ περισσότερα νησιά τῆς Μητροπολιτικῆς μας περιφερείας ἢ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐδώρισε ἱερὰ καὶ περίπυστα εἰκονίσματα, τὰ ὁποῖα εἶναι αἰῶνες ἢ καὶ χρόνους πολλοὺς μέχρι σήμερα λιμάνια παρηγορίας καὶ ἱεροὶ τόποι προσευχῆς καὶ πνευματικῆς ἀνανήψεως τῶν φιλευσεβῶν Κυκλαδιτῶν χριστιανῶν μας.

Τὸ ἱερὸ εἰκόνισμα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου στὸ ἱερὸ νησι τῆς Τήνου, ἡ μεγαλοπρεπὴς εἰκόνα τῆς Παναγίας Θεοσκεπάστου στὴ Χώρα τῆς Ἄνδρου, ἡ εἰκόνα τῆς Θεοτόκου Τουρλιανῆς στὴν Ἄνω Μερὰ τῆς Μυκόνου, ἡ Χρυσοπηγὴ στὴ Σίφνο, ἡ Παντάνασσα στὴ Σίκινο, καὶ ἡ εἰκόνα τοῦ Μεγάλου Ταξίαρχου Μιχαὴλ στὸ ὁμώνυμο Μοναστήρι του στὴ Σέριφο.

Ἡ Ἐρμούπολις, ἡ πρωτεύουσα τῶν Κυκλάδων, εἶχε καὶ αὐτὴ τὴν μεγάλη ἀπὸ Θεοῦ ἀγαθοδωρία νὰ φυλάσσει στὰ σπλάγχνα τῆς γῆς τῆς, τὴν εἰκόνα τοῦ Τροπαιοῦχου καὶ Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλύτου.

Τὴν 25ῃ Μαΐου 1936, ὁ ἐρμουπολίτης Μανούσος Πελέκης, μετὰ ἀπὸ ἀλλεπάλληλα ὁράματα τοῦ ἁγίου τὴν 26ῃ Φεβρουαρίου, ἀλλὰ καὶ τὴν 5ῃ Μαΐου τοῦ αὐτοῦ χρόνου, μαζὶ μὲ τὸν φιλευσεβῆ Ἰωάννη Μουστάκα στὴν περιοχὴ Βαπόρια, ὅπως ὑπεδείχθη ἀπὸ τὸν ἅγιο, ἀνασκάψαντες, ἀνεῦρον τὴν ἁγίαν καὶ χαριτόβρυτον εἰκόνα του.

Τὸ ἄκουσμα τοῦ γεγονότος προκάλεσε ἀπερρατὴ ψυχικὴ ἀγαλλίαση καὶ χαρὰ σὲ ὅλοκληρο τὸν λαὸ τῆς Σύρου. Ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἀπετέλεσε σταθμὸ πνευματικῆς δραστηριότητος καὶ ἀκαταπονήτου ἐργασίας γιὰ τὴν ἀνοικοδόμησι περικαλλοῦς ναοῦ καὶ τὴν διαμόρφωσι τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν χώρου, ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ μέσα στὴν πορεία τοῦ χρόνου τόπον λειτουργικῆς προσευχῆς καὶ σύμβολο δόξης καὶ τιμῆς γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου.

Ὁ μακαριστὸς ἡμῶν γέροντας, Μητροπολίτης Σύρου Φιλάρετος, ὑπῆρξεν ὁ ἐμπνευστῆς, ἀλλὰ καὶ κτίτορας τοῦ ἱεροῦ προσκυνήματος, τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ὁποῖου ὑπῆρξεν ἰσόβιον καὶ ἀνεξάντλητον, ὥστε καὶ μέχρι σήμερα, ὁ βυζαντινὸς καὶ πετρόκτιστος ναὸς, τόσον τῆς εὐρέσεως ὅσον καὶ ὁ ὑπερκείμενος αὐτοῦ, νὰ ἀποτελοῦν τὴν πρώτη ὁμορφὴ εἰκόνα τοῦ ταξιδιώτη ἐπισκέπτη τῆς Σύρου. Τόσο ἠγάπησε τὸν ἱερὸ αὐτὸν χώρο, ὥστε κατ' ἐπιθυμίαν του ἀναπαύεται αἰωνίως ἐκεῖ.

Οἱ ἐκδηλώσεις τῆς συμπαραστάσεως τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Σύρου σ' αὐτὴ τὴν προσπάθεια τοῦ ποιμενάρχου τους ὑπῆρξεν χειμαρῶδης καὶ συγκινητικῆς. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νέοι καὶ γέροντες, ἀλλὰ καὶ μικρὰ παιδιά, δούλεψαν νυχθημερόν, προσφέροντας κάθε ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ ὑποστήριξη, ὥστε σήμερα καὶ οἱ ἐπιζῶντες ἀλλὰ καὶ ἡ νεώτερη γενεὰ νὰ καυχῶνται γιὰ τὸ ὠραῖο αὐτὸ ἔργο.

Ἐξήντα χρόνια μετὰ, σήμερα, καθὼς ὁ κόσμος διέρχεται τὴν μεγαλύτερα κρίση τῶν ἀξιών, ἀναζητῶν καὶ πάλι τίς πραγματικὰς πνευματικὰς ρίζες του, ἀτενίζοντας πρὸς τὸν οὐρανὸ, τὸ ἱερὸν προσκύνημα τοῦ ἁγίου Δημητρίου τῆς Ἐρμουπόλεως ἀποτελεῖ φωτόλουστο καὶ φωτοβόλο κέντρο, γύρω ἀπὸ τὸ ὁποῖο ὁ κάθε προσκυνητῆς ἀνευρίσκει τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην, τὴν ἐπικοινωνία μὲ τὸν οὐρανὸ διὰ τῶν προσευχῶν τοῦ ἁγίου, ἀλλὰ καὶ τὴν θεραπεία σωματικῶν ἀσθενειῶν, ἀφοῦ τὰ μαρτυρούμενα ἀπὸ τὴν πίστη τῶν ἀνθρώπων θαύματα τοῦ ἁγίου εἶναι πολλά, πολλάκις δὲ καὶ ἀπάντησι στὰ πολλὰ καὶ δυσεπίλυτα προβλήματα του, τὰ ὁποῖα τὸν ὑποχρεῶνουν νὰ σηκῶνῃ τὸν βαρὺ σταυρὸ τῆς ζωῆς.

Μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου μαζὶ μὲ τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν ποίμνιο ψάλλουμε ἀγαλλόμενοι:

«Χαίρει εὐφροσύνη τὴν ἐν Χριστῷ, ἡ Σύρος πλουτοῦσα, τὴν εἰκόνα σου τὴν σεπτὴν, ἥς ἐν τῇ εὐρέσει, Δημήτριε, γεραίρει, τῆς σῆς κηδεμονίας, τὰς θείας χάριτας».

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

542. Γιατί κατὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος μετὰ τὸ «Ἐξαιρέτως...» ψάλλεται τὸ τροπάριο «Νῦν τὰ ἀνήκουστα ἠκούσθη...» καὶ στὴν ἀπόδοσή της ὁ εἰρμὸς «Ὁ τόκος σου ἄφθορος ἐδείχθη...» (Ἐρώτηση π. Ν. Τ.).

Ἀπὸ τὰ στοιχεῖα πού ἔχουμε, ἡ ἀπορία αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ βρεῖ ἱκανοποιητικὴ ἀπάντηση. Δὲν εἶναι δὲ ἡ πρώτη φορὰ πού συναντήσαμε παρόμοια περιπλοκὴ, χωρὶς ἀποχρώντα λόγο καὶ αὐτὴ, στὴν τάξη τῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως, ὅταν ἀντιμετωπίσαμε τὸ ἐρώτημα πὸ ἀφοροῦσε στὸ εἰσοδικὸ της: «Θαβῶρ καὶ Ἐρμών...» τὸ παλαιὸ ἢ «Ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς...» τὸ νεώτερο (ἐρώτηση ὑπ' ἀριθμ. 331). Ἐκεῖ τότε πελαγοδρομήσαμε μέσα σ' ἓνα πλήθος μαρτυριῶν, μὰ καὶ ἐπισημάνθηκε ἡ ὑπαρξὴ ἄλλων δύο εἰσοδικῶν, τοῦ «Κύριε, ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου...» καὶ τοῦ ἀρχικοῦ κοινοῦ εἰσοδικοῦ, τοῦ «Δεῦτε προσκυνήσωμεν...». Ἐδῶ τὰ πράγματα εἶναι κάπως ἀπλούστερα, γιατί καὶ ὁ μαρτυρὶες καὶ οἱ περιπτώσεις εἶναι λιγότερες. Ἡ ἀναδρομὴ ὅμως ἐκεῖνη ἀποδεικνύεται ὠφέλιμη καὶ γιὰ τὴν παροῦσα ἀναζήτησι, γιατί ἔδειξε πὸς συγκεκριμένα ἡ ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως ὑπέστη πολλὰς ἀλλαγὰς κατὰ τοὺς νεώτερους χρόνους, ὡς πρὸς τὴ λειτουργικὴ τῆς τάξη, καὶ ἐπεμβάσεις ὄχι πάντα ἐπιτυχεῖς ἢ τουλάχιστον ἄσκοπες.

Τὸ πρῶτο πὸ μᾶς ξενίζει στὴν περίπτωσι πὸ ἀναφέρεται ἡ ἐρώτησι εἶναι ἓνα εἶδος ἀνακολουθίας, πὸ δὲν τὴν συναντοῦμε σὲ ἄλλῃ ἑορτῇ. Κατὰ τὴν ἀπόδοσι τῆς ἑορτῆς ψάλλεται κατὰ γενικὸ κανόνα ἡ ἀκολουθία τῆς κυρίας ἡμέρας καὶ στὴ θεία λειτουργία τὸ θεομητορικὸ μεγαλυνάριο πὸ ἔχει ψαλεῖ κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς. Στὴν περίπτωσή μας, βάσει τῆς ἀνωτέρω ἀρχῆς, θὰ ἔπρεπε νὰ ψαλεῖ τὸ «Νῦν τὰ ἀνήκουστα...» καὶ στὴν ἀπόδοσι. Αὐτὸ ἐπισημαίνεται καὶ στὴν ἐρώτησι. Ὑπάρχει ὅμως καὶ μὴ ἄλλῃ ἀνακολουθία. Κατὰ γενικὸ ἐπίσης κανόνα κατὰ τὶς δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἑορτὰς στὸ «Ἐξαιρέτως...» ψάλλεται ὁ εἰρμὸς τῆς θ' ὠδῆς τῆς ἑορτῆς, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸς εἶναι σύντομος καὶ δὲν καλύπτει τὴν ἀνάγνωσι τῶν διπτύχων, πὸ εἶναι ὁ προορισμὸς του, ὅπως στὴν Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ καὶ στὴν ἑορτὴ τῆς Ἀναλήψεως («Σὲ τὴν φαινήν λαμπάδα...» καὶ «Σὲ τὴν ὑπὲρ νοῦν...»). Στὴν ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως ἔχουμε δύο κανόνες καὶ δύο εἰρμούς στὴν θ' ὠδῆ: «Ὁ τόκος σου ἄφθορος ἐδείχθη...» τοῦ πρώτου κανόνος καὶ «Ἐφριξε πάσα ἀκοή...» τοῦ δευτέρου. Παρα-

δόξως δὲν ἐπιλέγεται ὁ πρῶτος, ἀλλὰ οὔτε καὶ ὁ δευτέρος γιὰ ἄγνωστο λόγο. Ἡ προτίμησι στρέφεται πρὸς τὸ τρίτο τροπάριο τῆς ζ' ὠδῆς τοῦ δευτέρου κανόνος «Νῦν τὰ ἀνήκουστα ἠκούσθη...». Αὐτὸ προβλέπουν τὰ Τυπικὰ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Βιολάκη, ἐνῶ στὴν ἀπόδοσι (13 Αὐγούστου) διατηροῦν τὸν εἰρμὸ τῆς θ' ὠδῆς τοῦ πρώτου κανόνος «Ὁ τόκος σου...». Ἡ ἀνακολουθία ἐγίνε ἀντιληπτὴ καὶ ἐπιχειρήθηκε ἡ διόρθωσι τῆς σὲ νεώτερα Τυπικὰ Ἡμερολόγια. Τὸ «Νῦν τὰ ἀνήκουστα...» ὀρίζεται νὰ ψαλεῖ καὶ στὴν ἀπόδοσι.

Τὸ ἔθος νὰ ψάλλεται στὸ «Ἐξαιρέτως...» μεγαλυνάριο τῆς Θεοτόκου, τὸ «Ἄξιόν ἐστιν...» ἢ τὸ «Ἐπὶ σοὶ χαίρει...» ἢ ὁ εἰρμὸς τῆς θ' ὠδῆς τῆς δεσποτικῆς ἢ τῆς θεομητορικῆς ἑορτῆς δὲν πρέπει νὰ εἶναι παλαιότερο τοῦ ΙΔ' αἰῶνα. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ μόνον στὰ νεώτερα Τυπικὰ μποροῦμε νὰ ἀναζητήσουμε ἀπάντησι στὸ ἐρώτημα, πὸ εὐλόγα γεννᾶται γιὰ τὴν ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως. Ἡ ὑποψία πὸς ἡ ἀρχικὴ διάταξι θὰ προέβλεπε τὸν εἰρμὸ τῆς θ' ὠδῆς, ὅπως σ' ὄλες τὶς ἄλλες ἑορτὰς, ἐπαληθεύεται ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ Τυπικὸ τοῦ Βιολάκη, πὸ δὲν εἰσάγει μὲν τὴν ἀλλαγὴ, ἀλλὰ πρέπει τοπικὰ καὶ χρονικὰ νὰ βρισκται κοντὰ σ' αὐτὴ. Προτιμᾷ τὸ «Νῦν τὰ ἀνήκουστα...», αἰσθάνεται ὅμως τὴν ἀνάγκη νὰ δικαιολογήσει σὲ ὑποσημείωσι τὸ λόγο τῆς προτιμήσεως: «Τοῦτο ἤδη συνειθίσθη ἄλλ' ἡ ἀκριβεία ἀπαιτεῖ τὸν εἰρμὸν τῆς θ' ὠδῆς “Ὁ τόκος σου ἄφθορος ἐδείχθη”, διότι τοῦτό ἐστι κυρίως θεοτοκίον καὶ μετὰ τὸ “Ἐξαιρέτως” ἐν πάσαις ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς λέγεται εἰρμὸς θεοτόκιος» (ἔκδοσι Μ. Σαλιβέρου, ἐν Ἀθήναις 1921, σελ. 302). Παρὰ ταῦτα ἀπὸ τὴν «ἀκριβεία» προκρίνει τὴ «συνήθεια», ὅπως συνέβη καὶ μὲ τὸ εἰσοδικὸ. Ὡς πρὸς τὴν «ἀκριβεία» ἔχει δίκαιο. Τὸ ἐπιβεβαιώνουν τὰ νεώτερα μοναχικὰ Τυπικὰ τοῦ Ἁγίου Ὁρους πὸ καὶ γιὰ τὴν ἑορτὴ καὶ γιὰ τὴν ἀπόδοσι ὀρίζουν τὸ ὀρθὸ «Ὁ τόκος σου...». Μεταγενέστερο χέρι ὅμως παρεμβαίνει στὸ Τυπικὸ τῆς Μονῆς Διονυσίου. Ἀπαλείφει τὸ «Ὁ τόκος σου...» καὶ διορθώνει: «Νῦν τὰ ἀνήκουστα ἠκούσθη...», πὸ προεβλέπετο ἀρχικὰ μόνον γιὰ τὴν ὕψωσι τῆς Παναγίας στὴν τράπεζα. Μᾶλλον πρόκειται γιὰ ἐπίδρασι τοῦ νεωτέρου ἐντύπου Τυπικοῦ. Τὸ ἴδιο δεῦτερο χέρι στὸ Τυπικὸ τῆς Μονῆς Διονυσίου ἐπεκτείνει τὴν διόρθωσι καὶ στὴν ἀπόδοσι τῆς ἑορτῆς, προφανῶς γιὰ λόγους τυπικῆς συνεπείας.

ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ*

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἡ συνέχεια τοῦ λόγου τοῦ πατρὸς Γαβριὴλ κατὰ τὸ τέλος τῆς κουρᾶς τῆς πρώτης μοναχῆς καὶ ἡγουμένης τοῦ Γυναικείου Ἱουχαστηρίου «Ἡ Παναγία τῶν Βρουούλων» ἔχει ὡς ἐξῆς:

Θὰ τελειώσω μὲ αὐτό, Θεοφιλέστατε. Θέλω νὰ κάμω κι ἐγὼ ἓνα δῶρο στὴν ἀδελφή Φιλοθέη σήμερα. Τὸ μοναστήρι πού στήνεται ἐδῶ στὸν χῶρο τῆς ἀγίας Φιλοθέης εἶναι ἀφιερωμένο στὴν ἀγία Φιλοθέη μας καὶ στὴν Παναγία τῶν Βρουούλων. Τὰ Βουρλά ἦταν ἡ πατρίδα καὶ τοῦ πατέρα μου καὶ τῆς μητέρας μου. Ἦταν στὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀκριβῶς ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Χίο. Ὅσοι ἦλθαν ἀπὸ τὴν οἰκογένειά μας, διότι οἱ περισσότεροι ἐσφαγιάσθησαν, ἦλθαν ὡς παιδιὰ καὶ ἐγκαταστάθηκαν στὸ Πολύγωνο τῶν Ἀθηνῶν, ὁ μπαμπὰς πέθανε πολὺ νωρὶς, 40 ἐτῶν, καὶ ἔμεινε ἡ μαμὰ μὲ τρία κορίτσια καὶ μένα. Τὸ ἓνα κορίτσι τεσσάρων ἐτῶν, τὸ ἄλλο ἔξι ἐτῶν καὶ τ' ἄλλα δύο παιδιὰ στὸ Δημοτικό. Καὶ ρούχα ἔπλενε ἡ μητέρα μου σὲ ξένα σπίτια καὶ σὲ ἰδρύματα ἔτρεχε γιὰ νὰ μᾶς μεγαλώση, ἀλλὰ πάντοτε τίμια ἐν Χριστῷ. Τὰ Βουρλά λοιπὸν εἶχαν μιὰ παράδοσι. Οἱ ἄνθρωποι τοὺς νὰ μιᾶνε συνεχῶς στὰ παιδιὰ τοὺς γιὰ τὴν πατρίδα τοὺς. Καὶ ἡ μητέρα μας μᾶς ἔχει μεταδώσει αὐτὴν τὴν νοσταλγία γιὰ τὰ προσκυνήματά τοὺς. Ἐνα περίφημο προσκύνημα στὰ Βουρλά τῆς Σμύρνης ἦταν ἡ Παναγία τῶν Βρουούλων. Στὸ πανηγύρι τῆς πηγαιναν ἄνθρωποι ἀπὸ ὅλη τὴν Ἀνατολή καὶ ἀπὸ τὰ ἀπέναντι νησιά, ἀπὸ τὴν Χίο, ἀπὸ τὴ Σάμο. Τὰ Βουρλά φημίζονταν, ὅτι εἶχαν ὡς κατοίκους γενναῖα παλικάρια. Γι' αὐτὸ εἶχει μείνει τὸ ποίημα:

«Στὴ Σμύρνη σφάζονται ἀρνιά
καὶ στὸ Μπουτζὰ γελάδια
στὰ παινεμένα τὰ Βουρλά
σφάζονται παλικάρια».

Οἱ Βουρλιῶτες φημίζονταν ὡς πολεμιστές, —τὸ ξέρει ὁ πατὴρ Συμεὼν Περούβιανός—, ἀλλὰ καὶ ὡς πολὺ πιστοὶ στὴν Παναγία τοὺς, τὴν Παναγία τὴν Βουρλιώτισσα. Τὸ μοναστήρι λοιπὸν τὸ ἔχομε ἀφιερῶσει σ' ἐκείνην. Μὲ τίς πρεσβεῖες τῆς Παναγίας τῆς Βουρλιώτισσας καὶ τῆς ἀγίας Φιλοθέης, ὅπως καὶ μὲ τὴν ἰδική σας εὐχή, θὰ προχωρήση.

Τελειώνοντας θέλω νὰ λειτουργήσω ὡς Μικρα-

σιάτης. Δὲν μπορῶ, ἐὰν δὲν λειτουργήσω ὡς Μικρασιάτης. Ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ σὲ κορνίζα στὸ σπίτι μας εἶχαμε ἓνα ποίημα. Καὶ ὅταν πῆγα στὸν θεῖο μου, στὸ Ἅγιο Ὄρος, εἶδα ὅτι κι ἐκεῖ —ὄλοι οἱ Βουρλιῶτες— εἶχαν σὲ κορνίζα τὸ ποίημα αὐτό. Καὶ νομίζω ὅτι ὁ ἄλλος θεῖός μου, ὁ πατὴρ Σεραφεῖμ ἀπὸ τὸν Ὅσιο Δαβίδ, κι ἐκεῖνος θὰ ἔχει σὲ κορνίζα στὸ κελλί του τὸ ποίημα αὐτό. Ἐγὼ θὰ ἤθελα, πρὶν πῆ ὁ ἅγιος Ἡγούμενος τὸ “Δι’ εὐχῶν”, νὰ διαβάσω τὸ ποίημα αὐτό, πού εἶναι “ὁ ἀποχαιρετισμὸς τῆς Βουρλιώτισσας”. Ὅταν ἔφηναν μέσα στὰ καράβια οἱ ἄνθρωποι στὴν προσφυγιά, μιὰ Βουρλιώτισσα γυναίκα βλέπει ἀπὸ μακρὰ τὴν πατρίδα τῆς νὰ μικραίνει σιγὰ - σιγὰ στὰ μάτια τῆς. Κι ἀρχίζει νὰ λέγη ἡ Βουρλιώτισσα τοὺς λόγους τοῦ ποιήματος, πού ἔχει τὸν τίτλο «Ὁ ἀποχαιρετισμὸς τῆς Βουρλιώτισσας πρὸς τὰ Βουρλά». (Μετὰ τὴν ἐπιβίβασι τῶν Βουρλιωτῶν Προσφύγων ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, πρὸς ἐκπατρισμόν):

Ἐχετε γειὰ προσωρινή
Βουρλά μου προδομένα,
γιὰ λίγα χρόνια, ἄθελα,
πηγαίνω γιὰ τὰ ξένα,
μὰ ἡ ψυχὴ, ἡ συνείδησις,
ὁ νοῦς μου κι ἡ καρδιά μου,
θὰ εἶν' μαζί σας πάντοτε,
ἀθάνατα Βουρλά μου...

Ἐχετε γειὰ προσωρινή
Βουρλά... μὴ λυπηθῆτε,
ἂν ἡ Εὐρώπη ἄφησε,
νὰ ξανασπλαβωθῆτε...
Αὐτ' ἡ σκλαβιά ἡ ἄδικη,
πού πάλι, θὰ σᾶς ρίξη,
καὶ ὅσο αἷμα θὰ χυθῆ,
κ' ἐχύθη, σὰν τὴν πνίξη,
θὰ μετανιώση καὶ θάρθῃ,
μ' ἐμᾶς τοὺς ἴδιους πάλι,
καὶ θὰ σᾶς πάρη, ἀπὸ τὴ σκλαβιά,
γιὰ πάντα νὰ σᾶς βάλῃ,
στῆς Μάνας σας τὴν ἀγκαλιά,
τῆς πρὸ πολιτισμένης,
πρὶν ἀπὸ ὅλους τοὺς λαοὺς,
ὅλης τῆς Οἰκουμένης...

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 150 τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 τεύχους.

Έχετε γειά προσωρινή
περήφανα Βουρλά μου,
θά έχεις ὡς ἐνέχυρο,
ἐδῶ, τὰ δυὸ παιδιὰ μου,
τὸν Ἄνδρα μου, τὴ Μάνα μου,
καὶ ὄλους τοὺς σφαγμένους,
Γέρους, Γρηές, Νέους, Παιδιά,
Μανάδες καὶ Παρθένους.
Τὰ ἱερά τους κόκκαλα,
καὶ ἅγια, νὰ κλειδώσης,
Βουρλά μου, μέσ' στὰ σπλάγγνα σου,
γιὰ νὰ τὰ παραδώσης,
εἰς τοὺς Βουρλιῶτες π' ἄξαφνα,
θά ἔρθουν... νὰ τὰ κλάψουν,
νὰ σκάψουν μὲ τὰ χέρια τους,
τάφο, γιὰ νὰ τὰ θάψουν...

Βουρλά, κοιμήσου ἡσυχά,
μὴν κλαῖς, γιὰ τὴν σκλαβιά σου,
γιατί δὲν θὰ ἀργήσουνε,
νὰ ἔρθουν τὰ παιδιὰ σου,
νὰ σὲ ἐλευθερώσουνε.
γιὰ πάντα πιά κι αἰώνια,
Βουρλά μου, κἀν' ὑπομονή,
ὀλίγα θὰν' τὰ χρόνια...

Βουρλά... νὰ μοῦ χαρίσουνε,
τὸν Κόσμο, δὲν σ' ἀλλάζω,
παρὰ ὅσο κι ἂν βρισκῶμαι,
στὰ ξένα, θὰ φωνάζω,
πὼς ὅσα κάνει μιὰ γιὰ μᾶς,
πέτρα σου ματωμένη,
δὲν κάνουν ὄλ' οἱ θησαυροί,
ποὺ εἶν' στὴν Οἰκουμένη...

Μόλις τὸ πλοῖον μὲ τοὺς Πρόσφυγας ἀρχίζει νὰ
φεύγει ἢ Βουρλιώτισσα, κλαίουσα, λέγει:

Βουρλιώτισσά μου Παναγιὰ
Ἄσια, Σμύρνη καὶ Βουρλά
μὲ ὄλας τὰς πόλεις καὶ χωριά
ποὺ μένετε μέσ' στὴ σκλαβιά
προσωρινῶς
Ἐχετε Γειά.. Ἐχετε Γειά. Ἐχετε Γειά.

(Ἀθήναι, Μάρτιος 1936).

Ἐκ τοῦ πέμπτου βιβλίου τοῦ ἱατροῦ Πέτρου Ἐμμ.
Πολυκράτη. Γιὰ τὸ ποίημα αὐτὸ ὑπάρχει ἡ ἐξῆς σύ-
στασις τῆς Παμβουρλιωτικῆς Ἐνώσεως:

Βουρλιώτη... τὴν Πατρίδα σου, ἂν θέλῃς νὰ θυμᾶσαι,
καὶ μ' ὅσους ἐμαρτύρησαν γι' αὐτήν, ἐν τάξει νᾶσαι,
μὲ προσοχή τὸ ποίημα αὐτὸ ἀνάγνωσέ το,
καὶ μὴν τὸ κρύψῃς, πῆγαινε, εὐθύς, κορνίζωσέ το,
μὲ μιὰ κορνίζα πένθημη, μικρὴ, ἂν θές, μεγάλη
καὶ βάλ' το μέσ' στὴ σάλα σου,
νὰ τὸ διαβάζουν κι ἄλλοι.

Ὁ πατὴρ Γαβριήλ, μετὰ τὴν ἀπαγγελία τοῦ
ποιήματος αὐτοῦ, ἡ ὁποία ἔκαμεν ὄλους νὰ δα-
κρῦσουν, προσέθεσεν:

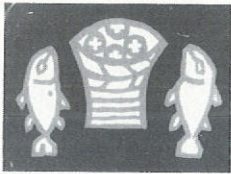
Εἶναι προσωρινὴ ἐδῶ ἡ ἔδρα μας στὴν Ἀθή-
να. Νὰ εὐχέσθε νὰ γυρίσωμε στὰ Βουρλά. Θέ-
λω λοιπὸν νὰ κάμω στὴν ἀδελφῆ Φιλοθέη δῶρο
μιὰ πέτρα καὶ λίγο χῶμα ἀπὸ τὸν χῶρο, ὅπου
ἀκριβῶς ἦταν ἡ Παναγία ἢ Βουρλιώτισσα. Εἶναι
ἡ πρώτη ἀδελφῆ τοῦ μοναστηριοῦ καὶ θὰ τῆς
ἐμπιστευθῶ αὐτὸ τὸ χῶμα ἀπὸ τὴν Παναγία
μας.

Τὸ ἐκκλησίασμα συγκινημένο ἀνεφώνησε ὁ-
μοθυμαδὸν «Ἄξια, ἄξια».

Στὸ τέλος ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Διαυλείας
κ. Δαμασκηνός εἶπεν:

Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογῇ, νὰ σᾶς στηρίξῃ καὶ
πάντοτε νὰ εἶσθε τὸ φῶς γιὰ τὴ σωτηρία πολ-
λῶν ψυχῶν καὶ τὴν παρηγορία πολλῶν ἀπηλι-
πισμένων καὶ τὴν συμπαράστασι πρὸς ὄλους, ὅσοι
τὴν ἔχουν ἀνάγκη.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΚΟΣΜΟΣ: Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ**Τῆς κ. ΕΥΤΥΧΙΑΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΚΗ, Κοινωνικῆς Λειτουργοῦ - Θεολόγου****Τέταρτος κόσμος: Ὁ κοινωνικὸς ἀποκλεισμός.**

Ἄν καὶ ἡ ἐποχὴ μας ἔχει χαρακτηρισθεῖ ὡς ἐποχὴ τοῦ ἄκρατου εὐδαιμονισμοῦ, τῆς εὐμάρειας καὶ τοῦ πλεονασμοῦ τῶν φυσικῶν καὶ τεχνητῶν ἀγαθῶν, τίς τελευταῖες δεκαετίες παρουσιάζεται μιὰ νέα μορφή φτώχειας. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ μελετᾶται ἀπὸ οἰκονομολόγους καὶ κοινωνικοὺς ἐπιστήμονες με σκοποὺς: τὴν εὐρεση λύσης ἀνακουφιστικῆς γιὰ ὅσους εἶναι ἤδη φτωχοὶ καὶ τὸν περιορισμὸ τῆς ἐξάπλωσης τῆς φτώχειας μέσα στὶς κοινωνίες τοῦ ἤδη ἀναπτυγμένου κόσμου στὶς ὁποῖες παρουσιάζεται ἡ νέα της μορφή¹.

Ὁρισμὸς τῆς φτώχειας.

Στὴν προσπάθεια νὰ καθοριστεῖ κοινὸ λεξιλόγιο μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ θέμα τῆς φτώχειας καὶ ἐπίσης νὰ καθοριστεῖ ἡ Κοινωνικὴ Πολιτικὴ τῶν κρατῶν, διαμορφώθηκαν ἀρκετοὶ ὀρισμοὶ τῆς φτώχειας ἀπὸ τοὺς ὁποίους θὰ ἀναφέρουμε τοὺς δύο ἐπικρατέστερους καὶ μάλιστα, ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο, εἶναι ὁ πλέον ἀποδεκτός.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ αἰῶνα οἱ συζητήσεις τῶν ἐρευνητῶν στρέφονταν γύρω ἀπὸ τὸ πῶς προσδιορίζεται ἡ φτώχεια καὶ ἀπὸ τί. Ὁ πρῶτος ὀρισμὸς δόθηκε ἀπὸ τὸν ἐρευνητὴ Rowntree τὸ 1901 καὶ ὄριζε ἓναν ἄνθρωπο ὡς φτωχὸ «ἂν τὸ σύνολο τῶν ἀποδοχῶν του δὲν τοῦ ἐπαρκεῖ γιὰ νὰ ἀποκτήσει τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα γιὰ τὴ διατήρηση τῆς φυσικῆς του ἀπλῶς δύναμης». Ὅσο ἀπλὸς κι ἂν φαίνεται ὁ ὀρισμὸς αὐτὸς τῆς «ἀπόλυτης φτώχειας» παρουσιάζει δυσκολίες ὅπως: Τὰ «ἄκρως ἀπαραίτητα», δηλαδὴ τροφίμα, ρουχισμὸς, κατοικία, πῶς μποροῦν νὰ προσδιοριστοῦν ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὴν ποσότητα ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ποιότητα ποὺ χρειάζεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ κάθε εἶδος; Ἐνα παράδειγμα, τῆς δυσκολίας τοῦ ὀρισμοῦ, εἶναι ὁ προσδιορισμὸς τῆς ποσότητας τῶν τροφίμων, γιὰ τὸν ὁποῖο πρότειναν τὸν ἔλεγχο τῶν θερμίδων. Πῶς ὅμως ἐρμηνεύονται χρηματικὰ οἱ θερμίδες καὶ μάλιστα ἀνάλογα μὲ τὸν τιμᾶριθμο ποὺ ἐπικρατεῖ κάθε φορᾶ; Ἀνάλογα παραδείγματα μποροῦν νὰ ἀναφερθοῦν καὶ ὡς πρὸς τὸν προσδιορι-

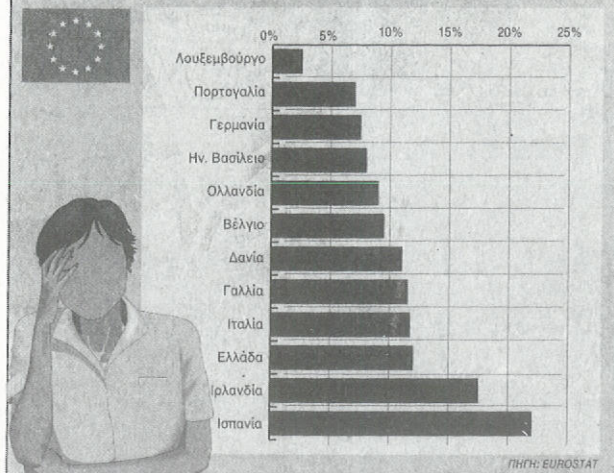
σμὸ τοῦ ρουχισμοῦ καὶ τῆς κατοικίας. Ὡστε, κατὰ τοὺς ἐπιστήμονες, δὲν ὑπάρχει διασφάλιση ἀποφυγῆς αὐθαιρεσιῶν μὲ τὴν χρῆση τοῦ ὀρισμοῦ αὐτοῦ, ἂν καὶ χρησιμοποιήθηκε ἀπὸ μεγάλα κράτη (π.χ. Ἀμερικὴ) γιὰ τὸν προσδιορισμὸ τῆς Κοινωνικῆς τους Πολιτικῆς².

Πλησιέστερος πρὸς τὶς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ ὀρισμὸς τῆς «σχετικῆς φτώχειας» ποὺ διατύπωσε ὁ Townsend τὸ 1979 καὶ ὁ ὁποῖος ἀναφέρει: «ὡς φτώχεια θὰ μπορούσε νὰ ὀριστεῖ ἡ ἀνεπάρκεια πόρων ποὺ ἀποκλείει οὐσιαστικὰ τὸ ἄτομο ἢ τὴν οἰκογένειά ἀπὸ τὸ συνηθισμένο ἐπίπεδο διαβίωσης καθὼς καὶ ἀπὸ τὴ συμμετοχὴ του στὶς συνήθειες καὶ δραστηριότητες τῆς κοινωνίας στὴν ὁποία ζεῖ»³. Ἡ ἀντίληψη αὐτὴ ἔχει μακρὰ θεωρητικὴ παράδοση ποὺ φθάνει μέχρι τοὺς διανοητὲς τῆς κλασικῆς σκέψης Adam Smith, Karl Marx καὶ ἄλλους οἱ ὁποῖοι ὑποστήριζαν ὅτι οἱ ἀνάγκες δὲν εἶναι βιολογικὰ δεδομένες ἀλλὰ προσδιορίζονται ἀπὸ κοινωνικοὺς καὶ πολιτισμικοὺς παράγοντες⁴. Ἀπὸ τοὺς δύο προαναφερόμενους ὀρισμοὺς, οἱ μελετητὲς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης (Ε.Ε.) καὶ τῆς Ἑλλάδας ἀποδέχονται τὸν δεύτερο καὶ αὐτὸν χρησιμοποιοῦν στὶς ἀναλύσεις τῶν δεδομένων τῶν ἐρευνῶν τους⁵.

Ἡ κοινωνικὴ κατάσταση τῶν κρατῶν.

Γιὰ ὅλα τὰ κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ του δημιουργήματα, ὁ Δυτικὸς κόσμος μπορούσε νὰ καυχέται ἕως τὴν στιγμή ποὺ τὸ καθένα τους ἢ κατάρρευσε ἢ ἀναγκάσθηκε νὰ μεταμορφώνεται διαρκῶς γιὰ νὰ ἐπιβιώσει: Ἐλεύθερη οἰκονομία, κομμουνισμὸς. Τὰ παιδιά τῆς Δύσης τὰ ὁποῖα ἀξιολογήθηκαν ἀπὸ κάποιους ὡς προοδευτικά, στὴν πραγματικότητα παραμένουν σημεῖα ἀντιλεγόμενα μέχρι σήμερα ποὺ ἀμφισβητεῖται συνολικὰ τὸ παρελθόν. Προτείνονται νέοι τρόποι ἐπίλυσης τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων, παρουσιάζεται ὡς θεμιτὸ τὸ δίκαιο τοῦ πολέμου, προβάλλεται ἡ πρόοδος τῆς τεχνολογίας ὡς καθοριστικὸς παράγοντας τῆς ζωῆς τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος. Ὅλες οἱ ἐκφράσεις τοῦ πολιτισμοῦ

Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ Ε.Ε.

—τέχνη και έπιστήμη— έπηρεάζονται πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση.

Ἡ νέα τάξη πραγμάτων διαμορφώνεται μακριὰ ἀπὸ τὶς γνωστὲς μέχρι σήμερα ἀνθρώπινες ἀξίες καὶ ἀρχές⁶. Ἀπόρροια τῆς ὅλης ἀλαζονικῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἐπιλέγει τὸ εὐκόλο γιὰ τὸν ἴδιο, ἀλλὰ ὀδυνηρὸ γιὰ τὸν «ἄλλο ἄνθρωπο». Ἀρκεῖται στὴν ἀπόκτηση συνεχῶς αὐξανόμενου ὑλικοῦ κέρδους. Ἐπιλέγει μονομερῶς νὰ ζήσει ὅ,τι καὶ μόνο αἰσθάνεται. Πορεία αὐτονομημένη μακριὰ ἀπὸ διαδικασία «σχέσης» μὲ τὸν «πλησίον». Ἄνυποψίαστοι γιὰ τὴν ἀξία καὶ τὴν προοπτικὴ τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου ποὺ κάποιοι, μέσα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, προσπαθοῦν νὰ ζοῦν.

Τὰ περισσότερα πλούσια κράτη δὲν ἀντιμετωπίζουν τὴν ἀνεργία ὡς ἀρνητικὸ φαινόμενο καὶ μόνο. Θεωρεῖται ἀναγκαῖο κακὸ γιὰ τὴν οικονομικὴ ἐπιβίωση τῶν κρατῶν. Ἡ δημιουργία νέων θέσεων ἐργασίας δὲν χαρακτηρίζεται ὡς θετικὴ ἐνέργεια γιὰ τὴν ἰσορροπία τοῦ κάθε κρατικοῦ μηχανισμοῦ, μὲ συνέπεια ἕνα μεγάλο ποσοστὸ τοῦ ἀνθρώπινου δυναμικοῦ νὰ βρίσκεται ἀναξιοποίητο μὲ ἐπακόλουθα τὴν αὐξηση τῆς ἀνεργίας, τῆς φτώχειας, τῆς στέρησης κοινωνικῶν παροχῶν⁷.

Ἡ προοπτικὴ τῆς συγκέντρωσης τοῦ πλούτου σὲ ὅλο καὶ λιγότερα χέρια καὶ ἡ ἄκρατη ἐξάπλωση τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν (Η/Υ) οἱ ὁποῖοι ἀντικαθιστοῦν πλειάδες ἀνθρώπων σὲ κάθε ὑπηρεσία, περιορίζουν καὶ τὶς ἤδη ὑπάρχουσες θέσεις ἐργασίας. Χαρακτηριστικὸ αὐτῆς τῆς κατάστασης εἶναι ἡ συνταξιοδότηση ἢ ἀπόλυση ἐργαζομένων καὶ ταυτόχρονα ἢ ἀπάλειψη τῶν θέσεων αὐτῶν τόσο στὸν κρατικὸ τομέα ὅσο καὶ στὸν ἰδιωτικὸ. Ἡ

κρατικὴ οἰκονομία σ' ὅλο σχεδὸν τὸ Δυτικὸ κόσμο προτιμᾷ νὰ πληρώνει ἐπιδόματα ἀνεργίας παρὰ νὰ δημιουργεῖ θέσεις ἐργασίας. Ἐλπίζουμε ἢ πολιτικὴ αὐτὴ τῶν κρατῶν νὰ εἶναι προσωρινή, αἰσιοδοξώντας ὅτι θὰ βρεθεῖ σύντομα ἢ καλύτερη καὶ ἢ συμφέρουσα λύση καὶ γιὰ τὴν κρατικὴ οἰκονομία ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς πολίτες⁸.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς τροπῆς αὐτῆς εἶναι πασιφανῆ στὶς σύγχρονες κοινωνίες. Αὐξηση τῶν ἐνδεῶν καὶ ἐμπεριστάτων, τῶν ἀνέργων⁹. Οἱ κατακτήσεις τοῦ Κράτους Πρόνοιας πρὶν ὀλοκληρωθοῦν ὀδεύουν στὸν «κοινωνικὸ ἀποκλεισμὸ» κοινωνικῶν ομάδων, οἱ ὁποῖες ὅλο καὶ πολλαπλασιάζονται. Μιὰ πρώτη καταγραφή παρουσιάζει ὡς «κοινωνικὰ ἀποκλεισμένους» τοὺς ἀνέργους, τοὺς ὑποψήφιους ἀνέργους, τοὺς μετανάστες, τοὺς πρόσφυγες, τοὺς παλιννοστοῦντες ἀλλὰ καὶ τοὺς γέροντες, τὰ ἄτομα μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες (Α.Μ.Ε.Α), τὰ θύματα τῶν σύγχρονων ἀσθενειῶν ὅπως τοῦ AIDS, τὶς γυναῖκες καὶ τοὺς πολυτέκνους¹⁰. Τελευταία προστέθηκαν καὶ οἱ μονογονεϊκὲς οἰκογένειες ὡς νέο κοινωνικὸ φαινόμενο.

Χαρακτηριστικὸ τῶν τελευταίων χρόνων, τὸ ὁποῖο αὐξάνει ὅσο περνᾷ ὁ καιρὸς εἶναι καὶ αὐτὸ τῆς «νέας φτώχειας». Ὡς «νέα φτώχεια» ὀρίζεται ἀπὸ τοὺς μελετητὲς ἢ ἀβεβαιότητα τῆς παραμονῆς στὴν θέση ἐργασίας τοῦ τοῦ κάθε ἐργαζόμενου¹¹.

(Συνεχίζεται)

* Τὸ σχέδιο τῆς προμετωπίδας προέρχεται ἀπὸ τὸ ἐξώφυλλο τοῦ βιβλίου τοῦ Jaap van Klinken, Mutual Helping with Justice and Compassion, Kampen 1989.

1. Στὶς ὑποσημειώσεις ἀναφέρονται τὸ ἐπίθετο τοῦ συγγραφέα καὶ οἱ σελίδες οἱ σχετικὲς μὲ τὸ θέμα. Ἀναλυτικὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κάθε ἔργου βρίσκονται στὴ βιβλιογραφία ποὺ ἀκολουθεῖ στὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέα, καὶ θὰ δημοσιευθοῦν στὸ ἀνάτυπο. COLE 144- GERRY 213 - ASHLEY - COMMISSION, ὅλες μελέτες μὲ ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα γιὰ τὴ φτώχεια.

2. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ Α 36-37.

3. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ Α 42.

4. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ Α 42-43.

5. ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ Α 50-51.

6. SETH 193.

7. Στατιστικοὶ πίνακες δημοσιεύθηκαν στὴν ἐφημερίδα «Ἡ Καθημερινή» στὶς 2 Μαρτίου 1996 γιὰ τὴν ἀνεργία καὶ στὶς 7 Μαρτίου 1996 γιὰ τὴ φτώχεια. Τὸν πρώτο ἀπὸ αὐτοὺς ἀναδημοσιεύουμε κι ἐμεῖς ἐνδεικτικά.

8. COMMISSION 15 - ΚΟΥΤΣΙΑΡΑ 18 - Ἀφιέρωμα στὸ περ. «Ἐκλογή» γιὰ τὸ θέμα τῆς φτώχειας - Γιὰ μιὰ προοπτικὴ σχεδιασμοῦ καταπολέμησης τοῦ φαινομένου βλ. ΙΑΤΡΙΑΔΗΣ στὴν βιβλιογραφία.

9. LE QUART MONDE. Παρουσιάζεται ὁ τέταρτος κόσμος στὸ Βέλγιο σὲ κατηγοριοποιήσεις ποὺ ἐξυπηρετοῦν καὶ τὴν μελέτη τῆς ἐλληνικῆς πραγματικότητας.

10. E.C.B 43-76.

11. ΚΟΥΣΟΥΡΗ 13.

Ο Ι. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΙ Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ*

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΧΡΥΣ. Π. ΑΒΑΓΙΑΝΟΥ, Ἱεροκῆρυκος

7. Ἐνα σοβαρὸ ἠθικὸ πρόβλημα

Ἡ μεγάλη σημασία, ποὺ ἔδιδε ὁ Ι. Χρυσόστομος στὸ ἔργο τῆς ἀγωγῆς, τὸν ὠδήγησε κάποτε νὰ ἐνδιαφερθῆ, μὲ ἀσυνήθιστη μάλιστα ποιμαντικὴ μέριμνα, μὲ ἓνα σοβαρὸ ἠθικὸ πρόβλημα τῆς ἐποχῆς του. Τὸ δὲ πρόβλημα αὐτὸ ἦταν ἡ παιδεραστία, ἡ παιδικὴ πορνεία. Φαίνεται πὼς ἡ ἠθικὴ αὐτὴ γάγγραινα δὲν εἶναι θλιβερὸ προνόμιο τῆς ἀσύδοτης ἐποχῆς μας, ἡ ὁποία ἐκήρυξε τὴν λεγόμενη σεξουαλικὴ ἐπανάσταση καὶ ὥρμησε μὲ μανία νὰ διαλύσει θεῖους καὶ ἀνθρώπινους νόμους. Ἡ ὁμοφυλοφιλία μὲ σοβαρὲς κοινωνικὲς διαστάσεις ἀπασχολοῦσε ὡς ἠθικὸ πρόβλημα καὶ τὴ χριστιανικὴ κοινωνία τοῦ χρυσοῦ λεγόμενου αἰῶνα τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας μας.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο καὶ ὁ Ἀγ. Ἰωάννης τὸ κοινωνικὸ αὐτὸ φαινόμενο τὸ συμπεριέλαβε στὰ ἠθικὰ καὶ παιδαγωγικά του ἐνδιαφέροντα. Χαρακτηρίζει τὴν ἀνηθικότητα αὐτὴ: «κολοφῶνα τῶν κακῶν» θεωρώντας, ὅτι μπροστὰ τῆς εἶναι κάτι ἀσήμαντο καὶ αὐτὴ ἡ πορνεία... Προφητεύει δὲ γιὰ ὅσους ἀποπολομῶν τέτοιου εἴδους ἀσέλγειες, ὅτι ὁ Θεὸς «ἐξάπαντος θὰ σηκώσει πάνω τους τὸ κραταῖο τοῦ χέρι, θὰ τοὺς δώσει τὸ κύπημα τὸ ἀβάσταχτο καὶ ἐκεῖνα τὰ ὀδυνηρὰ βασανιστήρια, ποὺ εἶναι τόσο φοβερὰ, ὥστε συγκρινόμενη ἡ τιμωρία τῶν Σοδόμων μὲ αὐτὰ νὰ θεωρεῖται παιχνίδι...».

Τέλος συμβουλεῖ ὁ Ι. Πατὴρ τοὺς γονεῖς, ποὺ εἶχαν παιδιά καὶ ποὺ κινδύνευαν ν' ἀπαχθοῦν μέσα ἀπὸ τὰ χέρια τῶν παιδαγωγῶν τους ἀπὸ ἐλεινοὺς μαστροπούς, τὸ πᾶν νὰ πράξουν, ὥστε νὰ τὰ φυλάξουν ἀπὸ αὐτὴ τὴ μεγάλη ἠθικὴ συμφορὰ. Τοὺς ἔλεγε μὲ πόνο ψυχῆς πὼς «προκειμένου νὰ γλιτώσουν τὰ παιδιά τους ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀρρώστια, νὰ βγοῦν ἔξω ἀπὸ τὴ χώρα σὲ τόπους ἐξορίας, στὴ θάλασσα, στὰ νησιά, στὴν ἔρημο, σὲ ξένους τόπους... γιὰ νὰ μὴ συμβαίνουν αὐτὲς οἱ βρωμίες»⁶³.

8. Μοναχικὲς κλίσεις

Ἄλλὰ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸν τόσο παρατηρητικὸ ἅγιο Πατέρα μας καὶ ἡ περιπτώσις ἐκεῖνη τῶν παιδιῶν, ποὺ ἐμφανίζον κάποια ἰδιαίτερη καὶ πιὸ ἐντονη θρησκευτικὴ κλίσις. Ἐν-

διαφέρθηκε νὰ καταθέσει τὸν ποιμαντικὸ του λόγο κυρίως στοὺς χριστιανοὺς ἐκείνους γονεῖς, ποὺ εἶχαν παιδιά μὲ τὸν πόθο ν' ἀκολουθήσουν τὸ μοναχικὸ βίο.

Ὁ Ι. Χρυσόστομος σὲ δύο θαυμάσιους λόγους του μὲ τὸν τίτλο «πρὸς ἄπιστον πατέρα» καὶ «πρὸς πιστὸν πατέρα» μέσα στὴν πραγματεία του «πρὸς τοὺς πολεμοῦντας τοῖς ἐπὶ τὸ μονάζειν ἐνάγουσιν» ἀναπτύσσει τὸ θέμα τῆς ἀντίδρασης τῶν γονέων στὴν παιδικὴ κλίσις πρὸς τὴ μοναχικὴ ζωὴ. Ἐδῶ ὁ Ι. Πατὴρ προσπαθεῖ μὲ ἰσχυρὴ ἐπιχειρηματολογία ἀπὸ τὴν Ἀγ. Γραφή, τὴ λογικὴ καὶ τὴν πολύτιμη πείρα του, ν' ἀποδείξει πόσο σφάλλουν, ἀμαρτάνοντας συγχρόνως, οἱ γονεῖς ποὺ κρατοῦν τέτοια στάση. Μάλιστα στὸ λόγο του «πρὸς ἄπιστον πατέρα» περιλαμβάνει ἓναν ἔξοχο, καταπληκτικῆς λογοτεχνικῆς δυνάμεως μονόλογο, θρηνο καλύτερα, ἐνὸς πλούσιου πατέρα, ποὺ κινδυνεύει νὰ χάσει τὸ παιδί του ἐξαιτίας τοῦ μοναχικοῦ πόθου του.

— ὦ!, θρηνεῖ ὁ πατέρας, ἐγὼ ποὺ τὸν ἀνέθρεψα, ποὺ τὸν σπούδασα, ποὺ περιμένα νὰ τὸν δῶ ἐνδοξο καὶ σπουδαῖο, ποὺ στήριξα πάνω του τὶς ἐλπίδες τῶν γηρατειῶν μου. Ξαφνικὰ κεραυνοὶ καὶ καταιγίδες καταπόντισαν τὸ σκάφος τῆς ζωῆς μου. Καταραμένοι ἄνθρωποι, πλάνοι, λήσταρχοι ἄρπαξαν τὸ παιδί μου στὰ σκοτεινά τους λημέρια! Τώρα ἔρημοι οἱ ἀγροὶ καὶ τὰ σπίτια. Τώρα χαίρονται οἱ ἐχθροὶ καὶ λυποῦνται οἱ φίλοι μου.

»Τί νὰ τὰ κάμω πιά τὰ καλά μου; Ἄς πέση φωτιὰ καὶ ἄς τὰ κάψῃ! Στὰ μαῦρα ἔντυσα τοὺς ὑπρέτες καὶ τοὺς δούλους μου καὶ κάλεσα γυναῖκες νὰ μοιρολογήσουν σὰν νὰ ἔχουν μπροστὰ τους νεκρὸ. Συγγνώμη σὰς ζητῶ ποὺ φέρθηκα ἔτσι. Ὁμως εἶναι μεγάλο τὸ πένθος μου. Οὔτε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἐπιθυμῶ πιά, σὰν φέρω στὸ μυαλό μου τὸ παιδί μου ντυμένο τὰ ροῦχα ἐκείνων τῶν ἀγροίκων, καθὼς θὰ πηγαίνει σὲ ἐξευτελιστικὲς ἐργασίες. Σὰν σκεφθῶ δὲ τὸ πείσμα του νὰ μὴν ἐπιστρέψῃ κοντά μου, τότε πιά καίγομαι ὀλόκληρος, γίνομαι χίλια κομμάτια»⁶⁴.

Μὲ τὸ μονόλογο αὐτὸ ὁ Ι. Χρυσόστομος, ὅπου ὁ δραματικὸς τόνος συνδυάζεται ἀριστοτεχνικὰ μὲ ἐλαφρὴ εἰρωνεία, παρέστησε ἐκφραστικὰ τὰ μικρὰ δράματα, ποὺ φαίνεται δὲν θὰ σταματήσουν νὰ παίζονται μέσα στὶς χριστιανικὲς οἰκογένειες, ὅταν τὰ παιδιά ἐκδηλώσουν τέτοιες σπάνιες θρη-

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 151 τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 τεύχους.

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ ΚΑΙ ΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ*

Τοῦ Αἰδεσιμολ. κ. ΑΣΤΕΡΙΟΥ ΓΕΡΟΣΤΕΡΓΙΟΥ, Δρος Θεολογίας

Συνεχίζουμε τὴν διαδρομὴν μας πρὸς Νότον. Τώρα ἡ μορφὴ τοῦ ἐδάφους ἀλλάζει. Διερχόμεθα διὰ μέσου κοιλάδων καταφύτων ἀπὸ ὄπωροφόρα δένδρα καὶ κυρίως ἀπὸ μηλιές. Εἶναι χάρμα ὀφθαλμῶν. Μετ' ὀλίγον ἔμπροσθέν μας ὑψώνεται τὸ ὄρος Ταῦρος. Συναντοῦμε λάμπουσες λίμνες μὲ κατακάθαρα καὶ καταγάλανα νερά. Φθάνομε εἰς τὴν πόλιν Σπάρτη (Σπάρτα) καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀρχίζομε νὰ ἀνερχώμεθα εἰς τὸ ὄρος Ταῦρος, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἀρχαιότητα διήλθεν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος μὲ τὰς περιφήμους φάλαγγάς του, ὁδεύων πρὸς κατὰ κτησιν τῆς Ἀνατολῆς. Ἀργὰ τὸ βράδυ εἰς τὰς 8 περίπου φθάνομε στὴν πόλιν Ἀττάλεια καὶ καταλύομε εἰς τὸ ὠραῖον ξενοδοχεῖον Κίσιλαχαν. Ἀντελήφθημεν, ὅτι τὸ κλίμα ἄλλαξε. Αἰσθανόμεθα τὴ

ζέστη τοῦ Νότου καὶ τὸν ἀέρα τῆς ζεστῆς Μεσογείου θαλάσσης. Κατὰ μῆκος τῶν ὁδῶν εἶναι φυτευμένοι φοῖνικες, δείγμα τοῦ ζεστοῦ περιβάλλοντος. Μετὰ τὸ βραδινὸ φαγητὸ ἐκάναμε ἕνα περίπατο εἰς τὴν πόλιν διὰ νὰ τὴν γνωρίσωμε. Ὅλα εἶναι πολὺ ἐντυπωσιακά. Εἶναι τὸ σπουδαιότερο παραθαλάσσιο τουριστικὸ κέντρο τῆς Τουρκίας. Πλήθος τουριστῶν, κυρίως ἐξ Εὐρώπης, διέρχονται τὰς διακοπὰς τῶν ἐκεῖ. Εἶναι πόλις τοῦ 1.500.000 κατοίκων.

Μετὰ τὴν ἔγερσιν καὶ τὸ πρωινὸν ἠτοιμάσθημεν διὰ τὴν ξενάγησίν μας εἰς τὴν πόλιν. Ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον ἀντικρύζομε τὴν Μεσόγειον, μεγάλο τμήμα τῆς Ἀτταλείας καὶ τὴν ὄροσειρὰν τοῦ Ταύρου, ποῦ περιβάλλει τὴν πόλιν. Ἡ Ἀττάλεια ὑπῆρξεν ἀρχαία καὶ ἑλληνικωτάτη πόλις. Τὸ ὄνομά της ἐδόθη εἰς αὐτὴν πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως τῆς Περ-

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 156 τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 τεύχους.

σκευτικῆς κλίσεις καὶ ὑπερκόσμιους πόθους. Κάποτε μάλιστα ὄχι ἀπλῶς δράματα ἀλλὰ ὀλόκληρος πόλεμος ξεσπᾷ ἀπὸ συγγενεῖς καὶ φίλους, ὅταν ἕνας νέος ἢ μία νέα ἀποφασίσουν νὰ ἀκολουθήσουν τὴ μοναχικὴ ζωὴ.

Ἐδῶ ὁ ἅγιος Πατὴρ μὲ ὑπομονὴ καὶ χρησιμοποιοῦντας τὴν ἀφθαστὴ διαλεκτικὴ καὶ ἐκφραστικὴ του δύναμη ἀναιρεῖ τὶς προβαλλόμενες ἐνστάσεις τοῦ ἄπιστου πατέρα, ποῦ θρηγεῖ τὸ παιδί του, διότι σκοπεύει νὰ γίνῃ μοναχός. Μὴ φοβᾶσαι, λέγει, μήπως καταντῆσαι πτωχὸς καὶ ζητιάνος. Πόσοι ἄγαμοι κληρικοὶ μέσα στὴν Ἐκκλησία δὲν διαχειρίσθηκαν τεράστια ποσὰ γιὰ κοινωφελεῖς σκοποῦς. «Μηδὲν ἔχοντες καὶ τὰ πάντα κατέχοντες».

Ἀκόμη, τονίζει ὁ Ἅγ. Ἰωάννης, ὁ μοναχὸς ποῦ ζεῖ τὸν ἥσυχον καὶ ἀπράγμονα βίον μέσα στὴν καθαρὴ φύση, ἀπολαμβάνει καὶ ὑγείαν σφριγηλὴν, «ἀέρος ἀπολαύων καθαρῶ καὶ ναμάτων ὑγιεινῶν καὶ ἀνθῶν καὶ λειμῶνων καὶ εὐωδίας εἰλικρινουῶν»⁶³. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν κοσμικὴν δόξα, ποῦ ἔχασε, δὲν λυπεῖται καθόλου, καθὼς περιμένει μὲ πίστη τὴν οὐράνια δόξα. Πεποίθησεν σταθερὴ του εἶναι, πῶς ἡ λαμπρότητα καὶ τὸ μεγαλεῖο δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν τόπον, οὔτε ἡ φήμη ἀπὸ τὰ ροῦχα, τὰ ἀξιώματα καὶ τὴν ἐξουσία, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ὑψηλὸ φρόνημα. «Οὐ γὰρ ἐν τόποις τὰ τῆς λαμπρότητος καὶ τὰ τῆς περιφανείας, οὐδὲ ἐν ἱματίοις, οὐδὲ ἐν ἀξιώματι, οὐδὲ ἐν δυναστείᾳ, ἀλλ' ἐν ἀρε-

τῇ ψυχῆς καὶ φιλοσοφίᾳ μόνον»⁶⁴.

Καὶ ἄλλα πλεονεκτήματα τοῦ παρθενικοῦ βίου προσθέτει ὁ ἱ. Χρυσόστομος γιὰ νὰ πείσῃ τοὺς χριστιανοὺς γονεῖς νὰ μὴν ἐμποδίζουν τὰ παιδιά τους ν' ἀκολουθήσουν τὴν κλίση τῆς καρδιάς των καὶ ἀφροσιωθοῦν ἐξ ὀλοκλήρου στὸ Θεό. Ἀντιθέτως, τοὺς ἔλεγε, πρέπει οἱ ἴδιοι νὰ φροντίσουν μὲ χαρὰ νὰ γίνουν «γενναίων παιδῶν πατέρες, χριστοφόρων οἰκοδόμοι ναῶν, ἀθλητῶν ἐπουρανίων ἐπιμεληταί»⁶⁵. Ἄν δὲ παρ' ὅλα αὐτὰ συνεχίσουν οἱ καλοὶ γονεῖς —προσθέτει ὁ ἱ. Πατὴρ— ἐπηρεασμένοι ἀπὸ συναισθηματικούς λόγους, ν' ἀντιδρῶν στὶς κλίσεις τῶν παιδιῶν τους, θὰ ἐπισύρουν τὴ θεῖα τιμωρία, χωρὶς μάλιστα νὰ ἐπιτύχουν τίποτε.

«Ἄν δὲ φιλονεικεῖτε, οἱ παῖδες μὲν ἂν ὣσιν γενναῖοι καὶ ἀκόντων ὑμῶν ἐπὶ ταύτην ἤξουσιν τὴν φιλοσοφίαν καὶ πάντων ἀπολαύσονται τῶν ἀγαθῶν, ὑμῖν δὲ περιέσται τὸ μυρίαν κόλασιν ἑαυτοῖς συναγαγεῖν καὶ τότε ἐπαινεῖσαι τὰ παρ' ἡμῶν εἰρημένα, ὅτε τῶν ἐπαίνων ὄφελος οὐδέν»⁶⁶.

(Τέλος)

63. Ἱ. Χρυσ., Πρὸς τοὺς πολεμοῦντας τὸν μοναχικὸν βίον Γ' 88B, ΑΑΠ 13.

64. Ἐνθ' ἄν. 59D-60C.

65. Ἐνθ' ἄν. 64E.

66. Ἐνθ' ἄν. 66C.

67. Ἐνθ. ἄν. 115C.

68. Αὐτόθι.

γάμου Ἀττάλου. Ἡ σημερινὴ πόλις λόγῳ τοῦ θερμοῦ κλίματός της καὶ διότι συνδυάζει βουνὸ καὶ θάλασσα ἀπέβη σπουδαῖον κέντρον τουρισμοῦ καὶ μάλιστα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους. Ἐχει ἄφθονα τρεχούμενα νερὰ καὶ πολὺ πράσινο. Εἰς τὸ κέντρον τῆς παλαιᾶς πόλεως σώζεται εἰς ἀρκετὰ καλὴν κατάστασιν ἡ πύλη πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ, κατασκευασθεῖσα τὸ ἔτος 120 μ.Χ. Τὸ ἀρχαιολογικὸ τῆς Μουσεῖον ἔχει ἀρκετὰ εὐρήματα καὶ εἰς θαυμασίαν κατάστασιν καὶ ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς κυρίως ἐκ τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος, προερχόμενα ἐξ ἀρχαίων γειτονικῶν πόλεων τῆς Παμφυλίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι ἡ Πέργη καὶ ἡ Σίδη. Τὰ ἐν τῷ Μουσεῖῳ ἐκθέματα τῆς τουρκικῆς περιόδου εἶναι πτωχὰ καὶ ἄνευ σπουδαιότητος. Εἶναι κυρίως τοπικαὶ ἐνδυμασίαι γυναικῶν καὶ οἰκιακὰ σκεύη.

Μετὰ σύντομον ξενάγησιν εἰς τὸ πάρκο καὶ τὸ λιμάνι τῆς πόλεως μετέβημεν εἰς τὴν πλησίον εὐρισκομένην ἀρχαίαν πόλιν τῆς Ἀσπένδου, εἶδομεν τὸ ὑδραγωγεῖον ἐκ τοῦ 2ου αἰῶνος τῆς Ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, καὶ τὸ ἀρχαῖον θεάτρον της, τὸ ὁποῖον διατηρεῖται εἰς καλὴν κατάστασιν. Εἶναι τὸ καλύτερον διατηρηθὲν θεάτρον ἐκ τῆς Ρωμαϊκῆς περιόδου, ἂν καὶ εἶναι κατασκευασμένον ὄχι μὲ πρῶτης ποιότητος ὑλικὰ. Ἐδοκιμάσαμε τὴν ἀκουστικὴν τέχνην τῆς ἀρχαιότητος. Τὰ λεγόμενα ἐν τῇ σκηνῇ, εἶναι ἀκουστὰ ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ θεάτρου, τὸ ὁποῖον εἶναι χωρητικότητος ἀρκετῶν χιλιάδων θεατῶν. Λόγῳ τοῦ ἥπιου κλίματος καὶ τῶν πολλῶν ὑδάτων ἡ περιοχὴ πέριξ τῆς Ἀτταλείας εἶναι εὐφοροτάτη. Κατὰ τὴν ἔξοδον καὶ τὴν εἰσοδὸν μας εἰς τὴν πόλιν εἶδομεν σταθμευμένα κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ πλῆθος τρακτέρ καὶ μικρὰ φορητὰ αὐτοκίνητα μὲ μεγάλους σάκκους βαμβακιοῦ ἀναμένοντα τὴν σειρὰν τῶν πρὸς παράδοσιν τοῦ φορτίου εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Εἰς τὰ Μύρα τῆς Λυκίας

Τὴν 26ην τοῦ μηνὸς καὶ πάλιν εὐρισκόμεθα καθ' ὁδόν. Θὰ ἔχωμεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσωμεν τὴν παραλιακὴν περιοχὴν μὲ τὰς ἀρχαίας καὶ νέας πόλεις της. Ἦτο ὁλόήμερος διαδρομὴ μὲ διαφόρους σταθμοὺς ἐνδιαμέσως. Ἡ περιοχὴ εἶναι μαγευτικὴ. Συνδυάζει βουνὸ καὶ θάλασσα. Ἡ μὲν θάλασσα ἦτο καθαρὰ, γαλανὴ καὶ λάμπουσα, ἡ δὲ ξηρὰ κατάφυτος μὲ πεῦκα. Πρῶτος σταθμὸς ἦτο ἡ ἀρχαία πόλις Φαίσελις, μὲ τὰ τρία μικρὰ καὶ φυσικὰ λιμανάκια της, μὲ πολλὰ ἐρείπια οἰκιῶν, ἀγορᾶς, ὑδραγωγείου, κεντρικῆς ὁδοῦ κ.λπ. Δὲν ἔχουν γίνεαι ἀκόμη πλήρεις ἀνασκαφαί. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο κέντρον ἀνταλλαγῆς προϊόντων καὶ κυρίως

πωλήσεως σκλάβων (αἰχμαλώτων, δούλων). Κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἀρχαῖαι πόλεις ἐκ τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ καὶ νέαι πολιτεῖαι καὶ χωρία. Ἐπόμενος σταθμὸς μας ἦτο ἡ πόλις Ντέμρε, μὲ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Μύρα, γνωστὴ καὶ μὲ τὸ ὄνομα Νοὲλ Μπαμπά, ἦτοι τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὅστις ἀπεβίωσεν εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν τὸ ἔτος 342 μ.Χ. Ἡ ἀρχαία πεντάκλιτος ἐκκλησία εἰς ρυθμὸν βασιλικῆς κτισθεῖσα τὸν 5ον μ.Χ. αἰῶνα ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου διατηρεῖται μέχρι σήμερον. Ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία τῆς περιοχῆς καταβάλλει προσπαθείας πρὸς ἀποκατάστασιν καὶ συντήρησιν τοῦ χριστιανικοῦ αὐτοῦ μνημείου, ἐννοεῖται διὰ λόγους καθαρὰ τουριστικούς. Εἶναι ὁ Ναὸς αὐτὸς εἰς τὸν ὁποῖον, ὡς γνωστόν, ἡ ἱερὰ ἀρχιεπισκοπὴ μας κατ' ἔτος διωργάνωνε προσκνηματικὸ ταξίδι καὶ μὲ τὴν ἄδειαν τῶν ἐκεῖ ἀρχῶν ἐτέλει Θεῖαν Λειτουργίαν τὴν βῆν Δεκεμβρίου τῇ συμμετοχῇ καὶ ἱερέων καὶ πιστῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ προσπάθεια αὕτη τώρα τὰ δύο τελευταῖα ἔτη ἔχει παύσει. Ἡ πεντάκλιτος βασιλικὴ πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου ἔχει σχῆμα σταυροειδὲς καὶ διατηροῦνται ἀκόμη μερικαὶ ἀγιογραφίαι, ὡς εἶναι ἡ Θεῖα Κοινωνία τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ὑπὸ τοῦ Κυρίου, προερχόμενα ἐκ τῆς περιόδου μετὰ τὴν εἰκονομαχίαν. Ἐχει ὠραῖον σύνθρονον ὀπισθεν τῆς ἁγίας Τραπεζῆς καὶ τμήματα ὠραίου μωσαϊκοῦ διακόσμου ἐπὶ τοῦ δαπέδου. Ἐν συνεχείᾳ ἐπεσεκέφθημεν τὰ ἐρείπια τοῦ θεάτρου ἐκ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς καὶ τοὺς λαξευμένους τάφους ἐπὶ τῶν βράχων, ἐκ τῶν ἀρχαίων κατοίκων τῆς Λυκίας. Μετὰ τὸ μεσημεριανὸ μας φαγητὸ συνεχίσασμε τὴν διαδρομὴν, διερχόμενοι διὰ μέσου ἄλλων ἀρχαίων πόλεων, ἀλλὰ καὶ συγχρόνων, ὡς εἶναι ἡ Ἀντίφελλος (Κὰς) καὶ ἐφθάσαμε ἀργὰ τὸ βράδυ εἰς τὴν κωμόπολιν Νταλιάν καὶ κατελύσαμε εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Ἀντίκ. Τὸ ξενοδοχεῖο τοῦτο ἦτο πολὺ διάφορον τῶν προηγουμένων. Εἶναι μὲν τριῶν ἀστέρων, ἄνευ τηλεοράσεως καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν κωμόπολιν, ἀλλὰ προκαλεῖ εὐχαρίστησιν, διότι ἔχει τοιαύτην ἡσυχίαν καὶ τόσον εὐωδιάζοντα ἄνθη, πὺν εἶναι φυτευμένα εἰς τὸν ἀυλόγυρόν του, κάτι σπάνιον εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ εἰς ἄλλας μεγαλοπόλεις τοῦ κόσμου. Ἐκεῖ ἐδοκιμάσαμε εὐγευστο καὶ καλομαγειρευμένο φαγητό. Τὸ ξενοδοχεῖο αὐτὸ ἦτο πολὺ ἡσυχὸ καὶ ἐντυπωσιακὸ, διὸ καὶ θὰ μᾶς μείνη ἀξέχαστο. Εἶπομεν, ὅτι ἡ ἡμέρα ἦτο πολὺ κουραστικὴ, καὶ ἔνεκα τῆς μακρᾶς διαδρομῆς, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τοῦ εἴδους αὐτῆς. Τὰ ὄρη μὲ τίς ἀνηφόρες καὶ κατηφόρες ἔκαναν τὸ ταξίδι δύσκολο καὶ κοπιαστικόν. Εὐτυχῶς οἱ ὁδηγοί μας ἦσαν πεπειραμένοι καὶ πολὺ προσεκτικοί.

(Συνεχίζεται)

ΓΕΡΩΝ ΠΑΪΣΙΟΣ ΤΟ ΓΕΝΝΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ*

Τοῦ κ. ΑΘΑΝ. Γ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΗ, Θεολόγου
Master of Theology - Th.D. (cand.)

Πάντοτε στοργικὸς καὶ καρτερικὸς πατέρας τοὺς δεχόταν ὄλους καὶ σκορποῦσε χάρι καὶ παρηγοριά. Στὸ σεπτὸ πρόσωπό του «ἐβλεπαν οἱ ἄνθρωποι θεϊκὴν λιακάδα καὶ εὐκόλα ἄνοιγαν τὶς πονεμένες καρδιές καὶ θεραπεύονταν»¹⁵⁸ ἀφοῦ ὁ Γέροντας τῆς ποιμαντικῆς φροντίδας μὲ εὐαισθησία καὶ ὀλοκληρωτικὴ ἀγάπη «μάζεψε τὸν πόνο τῶν πονεμένων καὶ θέρμαινε τὶς καρδιές τους μὲ τὴν ἀγάπη του τὴν πνευματικὴν, ποὺ ἔμοιαζε μὲ ἀνοιξιάτικη λιακάδα»¹⁵⁹. Ὁ μακαριστὸς Γέροντας Παῖσιος, ἢ ὅπως δίκαια ὀνομάστηκε ὁ Γέροντας τῶν πονεμένων¹⁶⁰ ἦταν «ἄρτιος τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρητισμένος»¹⁶¹ ἢ παρουσία τοῦ ὁποίου ἦταν θεϊκὸ βάλσαμο σὲ τὶς ψυχὰς τῶν πονεμένων χριστιανῶν. Θεοφώτιστες ἦταν οἱ συμβουλές του καὶ πνευματοφόρα τὰ «νουθεσίας ρήματά» του καὶ πράγματι ἀβραμιαία ἢ φιλοξενία του. Τὰ τελευταῖα χρόνια «τὸ ὑπαίθριο ἀρχονταρίκι» τοῦ κουτλουμουσιανοῦ κελλιοῦ τῆς Παναγούδας εἶχε μετατραπῆ σὲ «κολυμβήθρα τοῦ Σιλῶα»¹⁶² καὶ ἓνα πλήθος ἀνθρώπων μεγάλων μισθῶν, γέροντων νέων, μορφωμένων ἀγραμμάτων, ἐπιτυχημένων ἀποτυχημένων, συνέρρεε γιὰ νὰ βρεῖ ἀγάπη, σοφία Θεοῦ, καθοδήγηση, εἰρήνη, παρηγοριά, κουράγιο, μετάνοια, μὲ μία λέξη πυξίδα σωτηρίας στὴν ζωὴ των... Καὶ ὁ Γέροντας τοὺς δεχόταν ὄλους γενόμενος «τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής... τοῖς πᾶσιν... πάντα»¹⁶³ ἔτοιμος νὰ συζητήσῃ, νὰ συμβουλευσῇ, νὰ καθοδηγήσῃ γιὰ ὅποιοδήποτε ζήτημα. Ἔτσι ὅσοι τὸν γνώρισαν μιλοῦν μὲ θαυμασμὸ καὶ εὐλάβεια γιὰ τὸν Γέροντα¹⁶⁴.

Ἄπλως, ἀτημέλητος, πρόσχαρος, καταδεκτικὸς, ταπεινός, μὴ μορφὴ ἀπὸ κάποιον συναξάρι. Ἄνθρωπος μὲ σπάνια πνευματικὰ χαρίσματα. Ὁ λόγος του «ἄλατι ἡρτυμένος»¹⁶⁵ ἔβρισκε κατ' εὐθείαν τὶς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Παρηγοροῦσε καὶ ἀνακούφιζε μὲ τὸν καλύτερο δυνατὸ τρόπο κάθε στενοχωρημένο. Τοὺς δεχόταν ὄλους ἀνεξαιρέτα. Ὁ ἅγιος Γέροντας ἦταν γεμάτος ἀπὸ ἀρετὲς καὶ ἔτσι σιγά - σιγά, χωρὶς ὁ ἴδιος ποτὲ νὰ τὸ ἐπιδιώκει, μὲ τὸν καιρὸ ἢ φήμη του ἀπλώθηκε. Ὅπου βρισκόταν, ἢ ἀτμόσφαιρα γέμιζε πνευματικότητα. Τὰ λόγια του ἐνοστάλαζαν βάλσαμο παρηγορίας, βαθεῖας

ἀγάπης πρὸς τὸν Χριστὸ καὶ ὄλοι ὅσοι τὸν γνώριζαν διηγούνταν γιὰ τὸν Γέροντα ἐκεῖνον ποὺ ζοῦσε ἀσκητικὰ καὶ ποὺ ἡ προσευχὴ του καὶ τὰ θεόπνευστα ρήματά του εἶχαν βαθεῖα ἀπήχηση σὲ τὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων καὶ βοηθοῦσαν πολὺ κόσμον. Αὐτὸ ὅμως τοῦ ἔπαιρνε ὥρα ἀπὸ τὴν ἐπικοινωνία του μὲ τὸν Θεό. Τὸν καθυστεροῦσε ἀπὸ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἀσκηση.

Στὸ ὅτι ὁ Γέροντας ἀναδείχθηκε φωστήρας ὑπέρολαμπρος, Γέροντας τῶν πονεμένων, «ἐλέους πηγὴ, τοῦ κόσμου καταφύγιον»¹⁶⁶ σ' αὐτὰ «καθὼς καὶ γιὰ τὰ θεῖα του κατορθώματα, πολὺ τὸν βοηθοῦσαν οἱ δύο ἡμέρες, ποὺ ἔμενε ἐγκλειστος στὸ κελλὶ τοῦ προσευχόμενος, οἱ ὁποῖες καρποφοροῦσαν περισσότερο πνευματικὰ τότε, διότι ἀγίαζαν καὶ τὴν ἐργασία τῶν ἄλλων ἡμερῶν καὶ τρέφουν στὴν συνέχεια καὶ ἐμᾶς οἱ θεῖοι καρποὶ τοῦ Πατρὸς. Εἶχε τυπικὸ, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους πνευματικούς του ἀγῶνας, τὴν Τετάρτη καὶ τὴν Παρασκευὴ νὰ μὲν ἐγκλειστος στὸ κελλὶ του καὶ νὰ κἀν ἀσκηση καὶ νὰ προσεύχεται. Αὐτὲς τὶς δύο ἡμέρες τὸν ἀντικαταστοῦσε τὸ κατῶφλι τοῦ κελλιοῦ του... Χτυποῦσαν, ἀλλὰ δὲν ἀνοίγε' ἀσφαλῶς θὰ βρισκόταν σὲ πνευματικὴ θεωρία.

»Ὅπως δεῖχνουν τὰ πράγματα, αὐτὲς τὶς ἡμέρες ποὺ ἔμενε ἐγκλειστος, δὲν τραβοῦσε μόνον αὐτὸς θεῖες οὐράνιες δυνάμεις, ὅταν προσευχόταν, ἀλλὰ τὸν τραβοῦσαν καὶ αὐτὸν στοὺς οὐρανοὺς Ἀγγελικὲς δυνάμεις... τὸ κελλὶ τοῦ ἦταν συμμαζεμένο, διότι τὸ εἶχε καὶ σὰν ἐκκλησάκι. Στὴν ἄκρη τοῦ τζακιοῦ του ἀδειαζε τὰ ἀπομεινάρια τοῦ θυμιατηριοῦ του, γιὰ νὰ καίγωνται καὶ νὰ βᾶξῃ νέο λιβάνι ξανά»¹⁶⁷.

(Συνεχίζεται)

158. Παῖσιου, *Χατζη-Γεώργης*, σελ. 42.

159. Ὅπ. π., σελ. 34.

160. Τάση, *Ἀθωνικόν*, σελ. 25.

161. Β' Τμ. γ' 17.

162. Ἰω. θ' 7.

163. Α' Κορ. θ' 22.

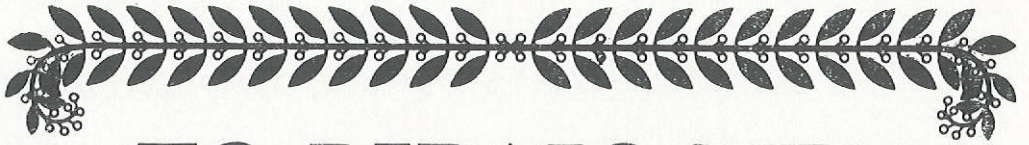
164. Πρβλ. Τάση, *ὑπαίθριο Ἀρχονταρίκι*, κεφ. α' «Ἐντυπώσεις ἐπισκεπτῶν», σελ. 7-15.

165. Κολοσ. δ' 6.

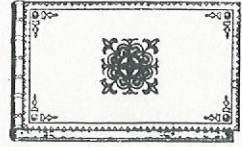
166. Ἀπὸ τὸ *Κάθισμα* τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Μικροῦ Παράκλητικῶν Κανόνος εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

167. Παῖσιου, *Χατζηγεφέντης*, σελ. 49-51.

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 157 τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 τεύχους.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Δημήτρης Σταμέλου ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Χωρίς καμιά άμφιβολία ο Δημήτρης Σταμέλος είναι ένας εθνικός συγγραφέας, με την έννοια του πανέλληνα. Και έχει κάνει άριστα ή 'Ακαδημία 'Αθηνών, που τον βράβευσε επανειλημμένα.

Τά θέματα με τα οποία ασχολείται, δεκαετίες τώρα, είναι όλα καίρια ιστορικής σπουδαιότητας και σύνδεσης του παρόντος με το ζωντανό παρελθόν. Έχει μάλιστα την ικανότητα να μάς φέρνει αντιμέτωπους μ' όλο εκείνο τον πλούτο της καταγωγής και της κληρονομιάς μας, μ' ένα τρόπο δυναμικό, άμεσα και καλλιτεχνικά ώριμο. Όλα τα βιβλία του, όπως το «Μάρτυρες και Μαρτυρίες», είναι άποτέλεσμα βαθιάς έρευνας, κριτικής διείσδυσης στην ιστορική περιπέτεια του Έθνους, και σύλληψης του καιρίου και του προσεχτικά έπιλεγμένου. Γι' αυτό και αποτελούν πηγές για τους νεότερους μελετητές που θα θελήσουν να μυηθούν στην ιστορική χρονογραφία, έθνική λογοτεχνία ή κάτι παρόμοιο. Σ' όλα αυτά ο Σταμέλος είναι ανεξάντλητος, επειδή κατέχει άριστα την τέχνη του γράφειν. Διαθέτει πλούτο ιστορικών γνώσεων — και όχι μόνο — και χρησιμοποιεί όλες τις πηγές της εθνικής μας κληρονομιάς.

Τη νέα αυτή ιστορική του κατάθεση την ονομάζει «Προσεγγίσεις εθνικής αυτογνωσίας». Έγώ θα έλεγα ότι είναι και άτόφιες όριακές θέσεις πνευματικής καλλιέργειας που γαλουχούν — που πρέπει να γαλουχούν — τις γενιές των Έλλήνων. Κι άπ' αυτή την άποψη όλα τα βιβλία του Δημήτρη Σταμέλου είναι ανάγκη να κυκλοφορούν όπου Έλληνισμός. Έπαινος όμως άνήκει και στις εκδόσεις «Πιτσιλός», που συστηματικά καταγίνονται με παρόμοιες εθνικές εκδόσεις. Βοηθούν άποτελεσματικά τους Έλληνες να καθορίσουν την πορεία τους μέσα σ' αυτό τον κόσμο της Βαβέλ.

Μητροπολίτου Έφέσου Χρυσόστομου Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ΤΩΝ ΕΤΕΡΟΔΟΞΩΝ

Ό γνωστός ως βαθύς θεολόγος και έρευνητής, αλλά και δόκιμος δάσκαλος της θεολογίας και πολυγράφος ιεράρχης του Οικουμενικού Πατριαρχείου κ. Χρυσόστομος (Κωνσταντινίδης) με το νέο, πολύ φροντισμένο καλλιτεχνικά βιβλίο του από τις εκδόσεις «Έπέκταση», προσθέτει στην Χριστιανική Γραμματεία ένα ακόμα έργο διευκρινιστικό, στο διάλογο Ρωμαιοκαθολικών και Όρθοδόξων.

Πρόκειται για άυστηρά μυστηριολογικό και για τούτο εύαισθητο θέμα. Αναφέρεται στις συγκλίσεις και διαφο-

ρές που υπάρχουν ανάμεσα στις δύο Έκκλησίες. Στά θεωρητικά πλαίσια που το άπαρτίζουν, στους θεολογικούς όρισμούς και στις άρχές και στην άκρίβεια της οικονομίας. Άκόμα και στη βιωματική στάση και έμπειρία της όρθόδοξης Έκκλησίας.

Όμως όλα αυτά τα λεπτά θέματα δόγματος, πίστης, παράδοσης και έμπειρίας, τα χειρίζεται με τέτοια έμβριθεια, προσοχή και άντικειμενικότητα, ώστε το βιβλίο να άποτελεί όντως έντρυφήμα εύχάριστης μελέτης για τον κάθε πιστό. Άλλωστε το βιβλίο είναι άποτέλεσμα έρευνας μεγάλης και εύθινης, που δείχνει πόσο σοβαρά και με συνέπεια άπασχόλησε το σ. το ζήτημα, ώστε να το έξαντλεί σχεδόν και να έχει για τούτο διαχρονική άξία και κύρος.

Οί άρχές που ύποστηρίζει ο Σεβασμιώτατος κ. Χρυσόστομος είναι βασισμένες σ' ένα πλούτο πατερικής και θεολογικής βιβλιογραφίας. Και ο λόγος του σαφής και λογοτεχνικός, έτσι ώστε να δικαιώνουν το μόχθο του και να καθιστούν το έργο σημαντική συμβολή στη θεολογική κατανόηση μεταξύ των δύο Έκκλησιών.

Ναυσικάς Έσσαι - Κασιμάτη ΠΕΤΡΑ ΚΑΙ ΒΟΣΣΑΛΟ

Έκείνοι που γράφουν ή διαβάζουν ποίηση στην έποχή μας, εκτός από την αισθητική και πνευματική χαρά που απολαμβάνουν, κάνουν και άντίσταση στη φθορά, στη σύγχυση, στην κινδυνολογία και στην ήττοπάθεια του κόσμου. Άκριβώς όπως έκαναν και οί παλιοί ποιητές και όπως κάνει και η Ναυσικά Έσσαι - Κασιμάτη. Με την εύαισθησία της, τη λεπτότητα του στίχου της, την βαθιά πίστη της προπαντός, και το όραμά της, μάς άνοίγει τους όρίζοντες και μάς δείχνει τους δρόμους που πρέπει να πάρει σήμερα ο άνθρωπος, αν θέλει να άπεμπλακει από το φαύλο κύκλο που έχει περιπέσει.

Όλοι οί καρποί του πνεύματος, τους όποιους αναφέρει ο άπόστολος Παύλος στην προς Γαλάτας έπιστολή του, γίνονται ποίηση με την έμπειρη τέχνη της ποιήτριας. Και μέσα από μιá εύαισθητη, καλλιτεχνική φόρμα, μάς οδηγεί στους λειμώνες της Άνοιξης. Και μάς άνυψώνει πάνω από κάθε έμπόδιο της ζωής.

Ναί, και σήμερα ύπάρχει ποίηση. Ναί, και σήμερα ύπάρχουν ποιητές που οδηγούν τις ψυχές στην όμορφιά, που δείχνουν τ' άστρα στους νυχτωμένους, που λυτρώνουν την ανθρώπινη θλίψη. Μιá τέτοια ποίηση είναι κι αυτή της ποιήτριας Ν. Έσσαι που την παρουσιάζει σ' ένα άρτια καλλιτεχνικό, πολυτελή τόμο ο έκδοτικός οίκος «Δομή».

Φς

Η ΙΔ' ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΦΩΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Τού κ. Νικ. Κ. Δρατσέλλα, Θεολόγου

Ζ'. Πρὶν ἐμφανισθῆ εἰς τοὺς μαθητὰς Του ὁ Κύριος «τῶν θυρῶν κεκλεισμένων»⁷⁹, ἐξήτησαν νὰ εὕρουν Αὐτὸν αἱ μαθήτριά Του, αἱ ὁποῖαι ἐνόμιζον ὅτι ἦτο νεκρὸς καὶ ἀποτεθειμένος εἰς τὸ μνημεῖον. Αὐταὶ ἦλθον εἰς τὸν τάφον, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος: «Ὅψι δὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρησαὶ τὸν τάφον»⁸⁰ καὶ ἀνεζήτησαν τὸν Ἀναστάνα, καθ' ὃν χρόνον ἐκλαίον καὶ ἔσταζον τὰ δάκρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, παρ' ὅλον ὅτι θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ χαίρουν. Ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἀνεζήτησε τὸν Ἀναστάνα καὶ δὲν εὗρεν Αὐτόν. Μετὰ συνωμίλησε μετὰ τοῦ ἀγγέλου, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο εἰς τὸ κενὸν μνήμα, καὶ ἐν συνεχείᾳ εἶδε τὸν Χριστόν. Εἰς τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων εἶχε γραφῆ προφητικῶς περὶ Αὐτοῦ: «ἐπὶ κοίτην μου ἐν νυξὶν ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου»⁸¹.

Ἡ ἔκφρασις τοῦ Ἄσματος «ἐν νυξὶν» δηλώνει προφητικῶς τὸν ἀκριβῆ χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔσπευσε πρὸς τὸ κενὸν μνημεῖον. Λέγει ἐπ' αὐτοῦ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης: «Τῇ δὲ μὲν τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτ' σκοτίας ἔτι οὐσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου»⁸². Ἡ προφητικὴ ρῆσις τοῦ Ἄσματος «ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν»⁸³ εἶναι δηλωτικὴ τῆς ἀγωνίας τῆς Μαγδαληνῆς κατὰ τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν αὐτὴ εἶδε τὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ κενὸν καὶ ὑπέθεσεν ὅτι ἐκλάπη τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης διὰ τῆς ἐξῆς ἐκφράσεως: «καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς· ὅτι ἦσαν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν»⁸⁴. Ἐνῶ δὲ ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ δὲν ἐγνώριζε ποῦ εὐρίσκετο τὸ σῶμα τοῦ Ἀναστάνατος Κυρίου, δύο ἄγγελοι διέλυσαν τὴν ἄγνοιαν αὐτῆς λέγοντες, ὡς ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς: «τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;»⁸⁵. Ὁ Κύριος ὄχι ἀπλῶς ἀνέστη, ἀλλὰ ἀνέστησε καὶ νεκρούς. Τὴν ἄγνοιαν τῆς Μαρίας τῆς Μαγδα-

ληνῆς προετύπωσε προφητικῶς τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων, διότι, ὡς νὰ ἀπηυθύνετο εἰς τοὺς ἀγγέλους, λέγει: «μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου ἴδετε; ὡς μικρὸν ὅτε παρήλθον ἀπ' αὐτῶν»⁸⁶. Μὲ τὴν λέξιν «αὐτῶν» τὸ Ἄσμα νοεῖ τοὺς δύο ἀγγέλους. Ἡ συνέχεια αὐτοῦ ἔχει ὡς ἐξῆς: «ἕως οὗ εὗρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου· ἐκράτησα αὐτόν καὶ οὐκ ἀφήκα αὐτόν»⁸⁷. Εἰς τοὺς τελευταίους αὐτοὺς στίχους ἔχομεν ὑπαινιγμὸν περὶ τῆς ἐπακολουθησάσης συναντήσεως τοῦ Ἀναστάνατος Κυρίου μετὰ τῆς Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τοῦ συναφθέντος διαλόγου⁸⁸. Ἀξίζει νὰ σημειωθῆ ἐνταῦθα ὅτι εἰς τοὺς παρόντας στίχους τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων ἐρμηνεύεται κατὰ τρόπον ἄκρως ἀλληγορικόν.

79. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 175, 32, Ἰω. 20,19.

80. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 175, 34-35, Ματθ. 28,1.

81. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 176, 3, Ἄσμ. 3,1.

82. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 176, 5, Ἰω. 20,1.

83. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 176, 6, Ἄσμ. 3,1.

84. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 176, 7, Ἰω. 20,13.

85. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 176, 9, Λουκ. 24,5.

86. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 176, 11-12, Ἄσμ. 3, 3-4.

87. Πρβλ. ΒΕΠΕΣ τ. 39, σελ. 176, 13-14, Ἄσμ. 3,4.

88. Πρβλ. Ἰω. 20, 14-17.

Δημητρίου Τρακατέλλη, μητροπ. Βρεσθένης

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΕΡΜΗΝΕΥΟΥΝ

Ἀπόψεις Πατερικῆς Βιβλικῆς Ἑρμηνείας

Ἡ Ἁγία Γραφή ἀποκαλύπτει στὸν ἄνθρωπο — ὅπως ἐπισημαίνει ὁ Σεβ. συγγραφεὺς — ἕναν θαυμαστό, μοναδικὸ καὶ ὑπέροχο κόσμον: τὸν κόσμον τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὁ ὁποῖος, ὅμως, δὲν προσεγγίζεται πρόχειρα καὶ εὐκόλα. Στὴν ἐξερευνησὴ του καὶ στὴν κατανόησιν του χρειάζονται ὁδηγοὶ προικισμένοι μὲ σοφία καὶ ἀγιότητα. Τέτοιοι ὁδηγοὶ εἶναι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Πλευρῆς τοῦ ὑπέροχου ἐρμηνευτικοῦ ἔργου τους παρουσιάζει τὸ θαυμάσιο καὶ σὲ ἐμφάνισιν αὐτὸ βιβλίον, παραθέτοντας δείγματα τῆς κολοσσιαίας, πολυσύνθετης καὶ ἀκτινοβόλου ἐξηγητικῆς προσφορᾶς τους.

Η «Δόξα του Βυζαντίου»

Η «Δόξα του Βυζαντίου» ονομάζεται ή έκθεση για τον βυζαντινό πολιτισμό που διοργανώνει το Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης την άνοιξη του 1997, με τον όρο ή ελληνική πολιτεία να συνεισφέρει τα 750.000 δολάρια που ζητεί το Μετροπόλιταν για τη μεταφορά, ασφάλιση και ανάρτηση των 40 περίπου εκθεμάτων από την ελληνική επικράτεια, το Άγιον Όρος και την Μονή Αγίας Αικατερίνης Σινά.

Δηλωτικό της ιστορικής σημασίας της εκθέσεως είναι το γεγονός ότι όλες οι έρωτηθείσες χώρες ανταποκρίθηκαν θετικά όπως λ.χ. η Τουρκία, η Ρωσία κ.ά. σλαβικές χώρες.

Οι ειδικοί εκτιμούν ότι θα είναι η μεγαλύτερη βυζαντινή έκθεση των τελευταίων δεκαετιών.

Από το κακό στο χειρότερο

Νέο Τσερνομπίλ απειλεί αυτή τη φορά τα Βαλκάνια στην περίπτωση που σημειωθεί ατύχημα στον πυρηνικό αντιδραστήρα που έχει η Βουλγαρία στο Κοζλοντούι.

Σε πυρηνικό κλοιό και υπό την απειλή ενός ολοκαυτώματος ζει η ανθρωπότητα. Παρά το γεγονός ότι η τεχνολογία «θωρακίζει» με όλοένα περισσότερα μέσα ασφαλείας τους πυρηνικούς αντιδραστήρες ο κίνδυνος ατυχήματος σε κάποιον από τους 420 που λειτουργούν σήμερα σε όλο τον κόσμο δεν έπαψε να υπάρχει. Αντίθετα, σε πολλές περιπτώσεις είναι κάτι περισσότερο από ορατός.

Την ίδια στιγμή, η ανθρωπότητα απειλείται από τις τεράστιες ποσότητες πυρηνικών όπλων που έχουν συγκεντρωθεί. Είναι ένδεικτικό ότι πυρηνικές δυνάμεις, όπως ΗΠΑ, Ρωσία, Γαλλία, Κίνα και Βρετανία, διαθέτουν περί τις 20 χιλιάδες πυρηνικές κεφαλές, αποθέματα δηλαδή που αρκούν για να ισοπεδώσουν τον κόσμο. Και εάν να μην έφθανε αυτό, αρκετές χώρες — όπως Γαλλία και Κίνα — εξακολουθούν κατά παράβαση κάθε διεθνούς συμβάσεως να κάνουν πυρηνικές δοκιμές.

Από το 1950 έως σήμερα έχουν καταγραφεί πάνω από 107 μικρά ή μεγάλα ατυχήματα σε πυρηνικές εγκαταστάσεις, τα περισσότερα εκ των οποίων οι κυβερνήσεις φρόντισαν να κρατήσουν για αρκετά χρόνια μυστικά... Στο ίδιο διάστημα, σε στρατιωτικές εγκαταστάσεις έχουν γίνει τουλάχιστον 1.145 ατυχήματα. Από το μέσο του αιώνας,

έπίσης, η ανθρωπότητα δεν παύει να βομβαρδίζεται με ραδιενέργεια.

Βεβαίως, το μεγαλύτερο πλήγμα υπέστησαν οι περιοχές που έγιναν δοκιμές. Αυτές μολύνθηκαν επικίνδυνα. Οι κάτοικοι τους παρουσιάζουν σοβαρότατα προβλήματα υγείας και η θνησιμότητα ανάμεσά τους είναι ασυνήθιστα υψηλή. Δεν είναι όμως μόνον τα ατυχήματα, εξαιτίας των οποίων χάθηκαν και χάνονται ζωές. Το χειρότερο είναι πως οι υπερδυνάμεις δεν δίστασαν να χρησιμοποιήσουν ακόμη και ανθρώπους ως πειραματόζωα στις πυρηνικές δοκιμές.

Όπως παραδέχονται σήμερα με καθυστέρηση αρκετών ετών οι κυβερνήσεις, στη Σιβηρία έστειλαν στρατιώτες σε πεδία πυρηνικών δοκιμών, μετά από έκρηξεις ατομικών βομβών! Στη δεκαετία του 1950 τουλάχιστον 150.000 Άμερικανοί στρατιώτες πέρασαν από το πεδίο πυρηνικών δοκιμών της Νεβάδα. Επίσης, αξιωματούχοι του πεδίου δοκιμών παραδέχθηκαν πρόσφατα ότι έχουν σημειωθεί εκεί 62 ατυχήματα με άπελευθέρωση ραδιενέργειας.

— Τί άλλο να πει κανείς;

Μπορούμε να ελπίζουμε;

Το περιβάλλον κινδυνεύει και στην Αφρική. Τα τροπικά δάση που βρίσκονται ανάμεσα στη Λιβερία και στην Γκάνα, τα αρχαιότερα της γης, εξαφανίζονται με ταχύτατους ρυθμούς.

Όπως και στη Βραζιλία, το αίτιο δεν είναι φυσικό ή κλιματολογικό (κανονικά θα έπρεπε (!) τα δάση να κερδίζουν έδαφος και αυτό συμβαίνει σε όρισμένες περιοχές όπως το Καμερούν), αλλά ανθρώπινο με την έντατική και καταστρεπτική ύλοτομία, τις φωτιές που ανάβουν βοσκοί και τη συνεχή επέκταση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Στην άκτι του Έλεφαντοστού, το τροπικό δάσος κάλυπτε το 1956 δώδεκα εκατομμύρια εκτάρια, ενώ σήμερα δεν καλύπτει παρά μόνο 2,2 εκατομμύρια εκτάρια.

Οι αλλαγές αυτές, σύμφωνα με τους ειδικούς, θέτουν σε μεγάλο κίνδυνο την κλιματολογική ισορροπία σε παγκόσμιο επίπεδο και αποτελούν κίνδυνο για το μέλλον του πλανήτη μας.

Και για να έρθουμε στα καθ' ημάς, πλησιάζει, φεϋ, ο χρόνος δράσεως των εμπρηστών δραστών. Άραγε, φέτος, θα ζήσουμε δίχως το έφιαλτικό παρών τους; Μπορούμε να ελπίζουμε;

Μ. Μελ.